

Resultatutvärdering av Interreg Botnia-Atlantica 2014–2020

Knowledge for a better society

Oxford Research tar fram kunskapsbase-
rade beslutsunderlag åt kunder i offentlig
sektor.

Vi är specialister på samhällsvetenskap-
liga analyser, utvärderingar och strategier
med fokus på två breda områden: Reg-
ional utveckling och näringslivsutveck-
ling samt välfärd (arbetsmarknad, hälsa,
omsorg och utbildning)

Vi arbetar tvärvetenskapligt och kombi-
nerar tre kompetenser:
akademisk kunskap och metod, strategisk
förståelse samt förmåga att kommunicera
på ett effektivt och tydligt sätt.

Våra kunder finns framför allt inom of-
fentlig sektor på lokal, regional, nation-
ell, nordisk och europeisk nivå. Oxford
Research är en del av Oxford Group och
European Network for Social and Eco-
nomic Research (ENSR).

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
111 43 Stockholm
Sweden
(+46) 8 24 07 00
office@oxfordresearch.se
www.oxfordresearch.se

Uppdragsgivare
Länsstyrelsen Västerbotten
(förvaltande myndighet)

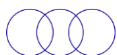
Jenny Bergkvist
jenny.bergkvist@lansstyrelsen.se

Utvärdering

Oxford Research AB

Thomas Westerberg
thomas.westerberg@oxfordresearch.se

Roe Langaas
Stefanie Scherbenske
Linn Jansson

Oxford Researchs venndiagram representerar
hur vi kombinerar våra tre kärnkompetenser – aka-
demisk kunskap och metod, strategisk förståelse
samt kommunikation – när vi arbetar för kunskap
för ett bättre samhälle.

Sammanfattning och slutsatser

Botnia-Atlanticaprogrammet är ett program inom EU:s Interreg. Programmet genomförs under perioden 2014–2020 och innefattar Västerbottens län, Västernorrlands län och Nordanstigs kommun i Gävleborgs län i Sverige, Österbotten, Mellersta- och Södra Österbotten i Finland samt Nordland i Norge. Beviljade EU-medel i programmet uppgår till 35 miljoner euro. Merparten av medlen har beviljats insatsområdet innovation (15,6 miljoner euro) och miljö (10,4 miljoner euro). Till insatsområdena Näringsliv och Transport har 6,5 miljoner euro respektive 2,5 miljoner euro beviljats.

Som ett led i genomförandet av Botnia-Atlanticaprogrammet har programadministrationen upphandlat Oxford Research AB för en resultatutvärdering av programmet. I vår utvärdering har 24 projekt ingått. Fyra projekt inom området Näringsliv, tio projekt inom området Innovation, sex projekt inom området Miljö och fyra projekt inom området Transport. Samtliga projekt har varit avslutade vid tidpunkten för utvärderingen.

Slutsatserna skiljer sig åt beroende på vilka insatsområden som studeras. Några slutsatser vi bedömer som gemensamma oavsett område är att:

- Botnia-Atlanticaprogrammet har genererat resultat i linje med ambitionerna.
- Resultaten handlar framförallt om metod- och kunskapsutveckling samt uppbyggande av samverkan och nätverk.
- Insatser för att stärka det gränsöverskridande arbetet är ett viktigt bidrag från programmet till programgeografin.
- Otydlighet kring projektresultatens fortsatta ägarskap och framtida finansiering medför osäkerhet kring hur programresultaten framöver kommer bestå och utvecklas.

Innehållsförteckning

Sammanfattning och slutsatser	1
1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Botnia-Atlanticaprogrammet 2014–2020	2
1.3 Oxford Researchs utvärdering	4
2. Projektportföljens förväntade bidrag mot programmets mål och resultat	10
3. Projektens bidrag till mål och önskvärda resultat	12
3.1 Innovation	12
3.2 Näringsliv	16
3.3 Miljö	18
3.4 Transport	21
4. Bidraget till programområdet	25
5. Slutsatser	26
5.1 Näringsliv	26
5.2 Innovation	27
5.3 Miljö	29
5.4 Transport	30
Bilaga 1: Projektbeskrivningar	32
Bilaga 2: Insatslogiker för programmets insatsområden	41

---

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Oxford Research AB fick i juni 2018 i uppdrag av Länsstyrelsen Västerbotten att genomföra en resultatutvärdering av Botnia-Atlanticprogrammet 2014–2020. Syftet med utvärderingen är att öka kunskap om programmets resultatuppfyllelse och att bidra till programadministrationens lärande inför kommande programperiod. Mer specifikt undersöker utvärderingen huruvida Botnia-Atlanticprogrammets projektportfölj har bidragit till att uppfylla insatsområdenas specifika mål.

Uppdraget har redovisats vid två tillfällen. Vid det första tillfället hösten 2019 presenterades för övervakningskommittén preliminära resultat av programmet baserat på underlag från nedanstående då avslutade projekt:

- Utvecklade långsiktigt hållbara kompetenscentra: *Renovation Center, Nordic Telemedicine Center, Animal Sense* och *WindCo*.
- Ökad tillämpning av innovativa lösningar: *Industry Nordic* och *Bioraff Botnia*.
- Ökad kapacitet för gränsöverskridande affärssamarbeten: *Cleantech Kvarken*.
- Ett ökad hållbart nyttjande av natur- och kulturarv: *Spotlight High-Low Coast*.
- En ökad beredskap att hantera miljöutmaningar i havs-, kust- och fjällområdena samt till havet rinnande vattendrag: *SeaGIS 2.0* och *VIMLA*.
- Ökat antal strategier kring hållbara öst-västliga transportlänkar: *E12 Atlantica Transport* och *MABA I*.

Nedanstående rapport utgör utvärderingens slutrapport. Skillnaden mellan den rapport som presenterades hösten 2019 och slutrapporten är att nuvarande rapport har ett utvidgat dataunderlag som också inkluderar nedanstående avslutade projekt:

- Utvecklade långsiktigt hållbara kompetenscentra: *Nordic Innovation Center for Physical Activity and Health*.
- Ökad tillämpning av innovativa lösningar: *BioHub, Bitstream II, Bioraff Botnia*.
- Ökad kapacitet för gränsöverskridande affärssamarbeten: *BBI-Botnia Business Innovation, Food Bait, Qvarken Game Industry*.
- Ett ökad hållbart nyttjande av natur- och kulturarv: *Kulturspår i landskapet – en resurs i skolan*.
- En ökad beredskap att hantera miljöutmaningar i havs-, kust- och fjällområdena samt till havet rinnande vattendrag: *Kvarken Flada, NP-Balans*.
- Ökat antal strategier kring hållbara öst-västliga transportlänkar: *MABA II, E12 Atlantica BA3NET*.

1.2 Botnia-Atlanticprogrammet 2014–2020

Programgeografin

Botnia-Atlanticprogrammet är ett Interreg A-program som syftar till samarbete mellan regioner i Sverige, Finland och Norge. Programmet ska möta gemensamma utmaningar utifrån gemensamma möjligheter inom programområdet. Programgeografin innefattar sex län/landskap/fylken och en kommun. I Sverige ingår Västerbottens- och Västernorrlands län samt Nordanstigs kommun i Gävleborgs län. I Finland ingår de tre landskapen Mellersta Österbotten, Österbotten och Södra Österbotten och i Norge ingår Nordland fylke.

Figur 1. Botnia-Atlanticprogrammets geografi.

Källa: Botnia-Atlanticprogrammet.

1.2.1 Programorganisation

Förvaltande myndighet för Botnia-Atlanticprogrammet är placerad vid Länsstyrelsen Västerbotten. Vid myndigheten arbetar programdirektör, programekonomer och en programcontroller. Vid sekretariatet i Umeå arbetar tre handläggare som stöder projekten från ansökan till genomförande. Sekretariatet har även ett kontor lokaliserat till Österbottens förbund i Vasa, där en handläggare arbetar, medan den norska delen av projekten handhas av en handläggare på Nordland fylkeskommun i Bodö. Programmet har en styrkommitté som förordar vilka projekt som ska få stöd, på basis av sekretariatets förslag. I Övervakningskommittén sitter representanter från Sverige, Finland och Norge från både

nationell, regional och lokal nivå. Övervakningskommittén beslutar om utvärderingar och det är inför dess representanter som denna utvärdering presenteras.

1.2.2 Programmets insatsområden

Programmet omfattar fyra insatsområden – Innovation, Näringsliv, Miljö och Transport – vars utgångspunkt är EU-kommissionens elva tematiska mål. För varje insatsområde finns specifika mål och önskvärda resultat som tillsammans syftar till att uppfylla de övergripande programmålen. De projekt som beviljas medel ska arbeta under ett av insatsområdena och under ett specifikt mål.

- Innovation specifikt mål 1: Utvecklade långsiktigt hållbara kompetenscentra. Önskvärda resultat: Konkurrenskraftiga innovationsmiljöer och långsiktigt hållbara strukturer för innovation.
- Innovation specifikt mål 2: Ökad tillämpning av innovativa lösningar. Önskvärda resultat: Nya innovativa lösningar har prövats och fungerande lösningar har implementerats, Utvecklad konkurrenskraft hos näringslivet i programområdet, En ökad grad av kommersialisering av innovationer.
- Näringsliv specifikt mål: Ökad kapacitet för gränsöverskridande affärssamarbeten. Önskvärda resultat: Ökad konkurrenskraft för företag i programområdet genom utvecklade samarbeten, Utökade kontakter inom näringslivet inom programområdet.
- Miljö specifikt mål 1: Ett ökad hållbart nyttjande av natur- och kulturarv. Önskvärda resultat: Fler tar del av kultur, natur- och kulturarv på ett hållbart sätt, Fler turistföretag och turistprodukter som baseras på programrådets natur- och kulturarv, Ett utvecklat arbete för bevarande av natur- och kulturarv.
- Miljö specifikt mål 2: En ökad beredskap att hantera miljöutmaningar i havs-, kust- och fjällområdena samt till havet rinnande vattendrag. Önskvärda resultat: Fler områden i havs-, kust- och fjällområden samt till havet rinnande vattendrag har utvecklats, fått bättre skydd och/eller förvaltning.
- Transport specifikt mål: Ökat antal strategier kring hållbara öst-västliga transportlänkar. Önskvärda resultat för insatsområdet är Bättre förutsättningar för ett ökat utbyte mellan länderna i programområdet.

1.2.3 Beviljade medel

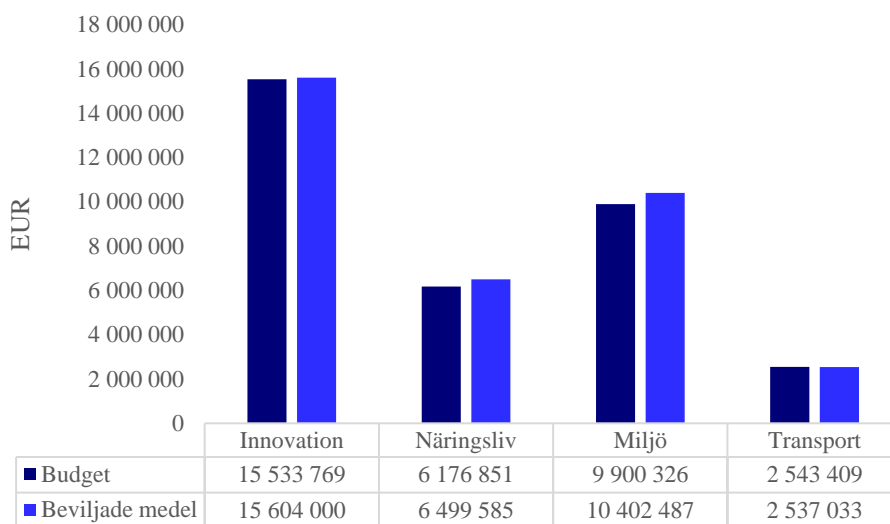
Botnia-Atlanticaprogrammet stöder projekt med drygt 35 miljoner euro ur den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF).¹ Programmet har i skrivande stund finansierat

---

¹ Programmet har vid tiden för utvärderingen beviljat medel för mer än den budget som tilldelats programmets budget. Av den anledningen överstiger summan beslutade medel tillgängliga medel vid tiden för utvärderingen.

53 projekt. Insatsområdet Innovation är med cirka 15 miljoner i EU-finansiering och 21 beviljade projekt programmets största insatsområde. Inom insatsområdet Näringsliv har 10 projekt beviljats med en total finansiering på 6,5 miljoner euro. Inom insatsområdet Miljö har drygt 10 miljoner euro beviljats till totalt 16 projekt. Inom insatsområdet Transport har 2,5 miljoner euro och 6 projekt beviljats. Programmet har för vissa insatsområden överskridit budget vilket beror på ett antagande när budgeten sattes om att återföring kommer ske från några av de avslutade projekten. Programmet kan finansiera projekt som pågår fram till och med den 30 juni 2022.

Figur 2: Budget och beviljade medel i Botnia-Atlanticaprogrammet per augusti 2020.

1.3 Oxford Researchs utvärdering

I det här avsnittet redogör vi för utvärderingens syfte och genomförande. Vi presenterar de utvärderingsfrågor som väglett analysen samt det material som legat till grund för bedömningen av måluppfyllelse och resultat.

1.3.1 Utvärderingens syfte och avgränsningar

Utvärderingen har syftat till att undersöka huruvida och i vilken utsträckning projekten som beviljats medel från programmet bidragit till att uppfylla mål och önskvärda resultat. Utvärderingen relaterar också kring projektresultatens eventuella inverkan på programområdet.

Av syftesformuleringen framgår att det handlar om en *resultatutvärdering* och inte en *programutvärdering*. Utvärderingen har med andra ord inte analyserat betydelsen av vägval som gjorts på programnivå i olika skeden av programmets genomförande. Vissa

programaspekter såsom fördelningen av medel och programmets utformning har dock beaktats i analysen av måluppfyllelse och projektresultat.

En avgränsning har gjorts till de 24 projekt som avslutats vid utvärderingens genomförande. Avgränsningen har betydelse för vad utvärderingen kan uttala sig om i förhållande till programmets samlade resultat. För att inte ge en missvisande bild i rapporten har vi därför varit så tydliga som möjligt i hela rapporten att det handlar om måluppfyllelse och resultat som uppnåtts av de 24 projekt som omfattats av utvärderingens datainsamling och analys.

1.3.2 Utvärderingens genomförande

Utvärderingen inleddes i oktober 2018 genom ett uppstartsmöte mellan Oxford Research och representanter från programadministrationen på Länsstyrelsen i Västerbotten. Arbetet med utvärderingen har därefter fortlöpt i två faser:

1. Den första fasen pågick under oktober 2018-oktober 2019. Fasen rapporterades i en delrapport som såg på de 12 projekt som hade avslutats vid tidpunkten för delrapporten.
2. Den andra fasen påbörjades i mars 2020 och avslutas i december 2020, då slutrapporten presenteras för programmets övervakningskommitté (ÖK). Slutrapporten omfattar de 12 projekt som ingått i delrapporten samt ytterligare 12 projekt som avslutats efter det att delrapporten levererades.

Den här slutrapporten bygger på de samlade insatserna och det material som samlats in under båda faserna. En utförlig redogörelse för materialet som legat till grund för utvärderingens bedömningar görs i bilaga 1.

1.3.3 Utvärderingens frågeställningar

Tabell 1 nedan redogör för mål och önskvärda resultat inom respektive insatsområde. Kopplade till respektive mål finns ett antal utvärderingsfrågor som har väglett analysen av måluppfyllelse och önskvärda resultat i Kapitel 3.

Tabell 1. Insatsområdenas specifika mål och önskvärda resultat med tillhörande utvärderingsfrågor.

Mål och önskvärda resultat	Utvärderingsfrågor
Innovation	
Utvecklade långsiktigt hållbara kompetenscentra - Konkurrenskraftiga innovationsmiljöer - Långsiktigt hållbara strukturer för innovation	<ul style="list-style-type: none"> • Har beviljade projekt lyckats skapa kompetenscentra och nyttjas dessa av målgrupperna? • Utgår kompetenscentren från projektens ursprungliga partnerskap eller har fler intressenter anslutit sig till centren/är det färre än ursprungliga partnerskapet kvar? • Kan kompetenscentren tillföra innovativa idéer/ny kunskap inom sitt område till intressenter/målgrupper innanför och utanför projektet? • Är det skillnad mellan kompetenscentrets/partnerskapens (upplevda) resultatuppfyllnad beroende på inom vilka branscher projektet verkar, partnerskapets sammansättning, vilka målgrupper projektet har etc.?
Ökad tillämpning av innovativa lösningar - Nya innovativa lösningar har prövats och fungerande lösningar har implementerats - Utvecklad konkurrenskraft hos näringslivet i programområdet - En ökad grad av kommersialisering av innovationer	<ul style="list-style-type: none"> • Har nya innovativa lösningar prövats och implementerats inom partnerskapen? Har dessa kommit intressenter/ målgrupper utanför projektpartnerskapen tillgodo? • Har någon lösning som tagits fram i projekten kommersialiserats inom eller utanför projektet? • Har företag upplevt en ökad konkurrenskraft tack vare deltagande i projekten eller från projektens resultat?
Näringsliv	
Ökad kapacitet för gränsöverskridande affärssamarbeten - Ökad konkurrenskraft för företag i programområdet genom utvecklade samarbeten - Utökade kontakter inom näringslivet inom programområdet	<ul style="list-style-type: none"> • Har företag/företagsorganisationer utökade kontakter över landsgränser tack vare projektdeltagande /genomförda projekt? • Har deltagande företag upplevt en ökad konkurrenskraft tack vare deltagande i projektet alternativt projektens resultat? • Kan man se skillnader mellan projekt som adresserar olika branscher i hur projektpartnerskapet upplever resultaten av deltagandet?

Miljö	
<p>Ett ökat hållbart nyttjande av natur- och kulturarv</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fler tar del av kultur, natur- och kulturarv på ett hållbart sätt - Fler turistföretag och turistprodukter som baseras på programområdets natur- och kulturarv - Ett utvecklat arbete för bevarande av natur- och kulturarv 	<ul style="list-style-type: none"> • Har projekten utvecklat partnerskapets /andra organisationers arbete för att bevara natur- och kulturarv? • Har projekten lett till att fler tar del av kultur, natur och kulturarv? • Har fler turistföretag och/eller turistprodukter startats?
<p>En ökad beredskap att hantera miljötjänningar i havs-, kust- och fjällområdena samt till havet rinnande vattendrag</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fler områden i havs-, kust- och fjällområden samt till havet rinnande vattendrag har utvecklats, fått bättre skydd och/eller förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> • Har projekten lett till ovan önskade resultat och fortsätter samarbetet mellan projektpartnerskapet även efter avslutade projekt?
Transport	
<p>Ökat antal strategier kring hållbara öst-västliga transportlänkar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bättre förutsättningar för ett ökat utbyte mellan länderna i programområdet 	<ul style="list-style-type: none"> • Har projekten lett till fördjupande samarbeten kring öst-västliga transportlänkar som fortsätter även efter projekten avslutats?

För att kunna bedöma måluppfyllelse och projektens bidrag till önskvärda resultat konstruerades inför analysen till den delrapport som presenterades i oktober 2019 en insatslogik för varje insatsområde. Syftet med insatslogikerna var att kartlägga och visualisera logiken bakom varje insatsområde med utgångspunkt målen och de önskvärda resultaten som presenteras ovan. Insatslogikerna har fungerat som ett verktyg för utvärderingens bedömningar i både del- och slutrapport. Insatslogikerna presenteras i bilaga 2.

1.3.4 Utvärderingens datainsamling och underlag

Materialet som ligger till grund för de bedömningar som görs i Kapitel 3 har samlats in genom utvärderingens två faser. Nedan redogörs mer utförligt för de datainsamlingsmoment som ingått i utvärderingen.

Explorativa intervjuer och dialog med programsekretariatet

I inledningen av utvärderingen genomfördes explorativa intervjuer med representanter från programsekretariatet. Utöver intervjuerna har det under hela utvärderingen förts en dialog mellan Oxford Research och programsekretariatet om olika vägval kopplade till utvärderingen.

Djupintervjuer med projektledare

Totalt har 38 personer intervjuats från de 24 projekt som ingått i utvärderingen. Intervjuerna har antingen genomförts individuellt eller i grupper om 2–4 personer. Merparten av de som intervjuats är projektledare, men även kommunikatörer, delprojektledare och projektsamordnare har intervjuats. Intervjuerna har utgått från en semistrukturerad intervjuguide som togs fram med utgångspunkt i utvärderingsfrågorna. Varje intervju tog cirka 45–60 minuter att genomföra

Ett flertal intervjuer genomfördes på plats på programmets årskonferens i Vasa 29–30 januari 2019. Deltagandet i konferensen gav även möjlighet för oss att observera och lyssna till de presentationer som projekten och programsekretariatet höll. Inför slutrapporten genomfördes kompletterande telefonintervjuer med ytterligare 12 projekt som avslutats efter att delrapporten levererats.

Enkätintervjuer med målgrupper

Totalt har 25 kortare enkätintervjuer genomförts med målgruppskontakter som förmedlats av projektledarna. Det handlar i huvudsak om företag och organisationer som mottagit ekonomiskt eller annan typ av stöd av projekten och som därmed kunnat uttala sig om vilken påverkan stödet haft på deras verksamheter. Enkätintervjuerna har alla utgått från en strukturerad intervjuguide som togs fram med utgångspunkt i utvärderingsfrågorna. Samtliga enkätintervjuer genomfördes på telefon och tog cirka 15–30 minuter vardera att genomföra.

Dokumentstudier

Dokumentstudier- och analys av program- och projektdokument har genomförts i utvärderingens båda faser. Det handlar i huvudsak om följande typer av dokument:

- Programdokument för Botnia-Atlanticaprogrammet, genomföranderapporter samt sekretariatets presentationer av programmets status.
- Ansökning, del- och slutrapporter för samtliga projekt som ingått i utvärderingens bedömning av resultat.
- Kompletterande dokumentation från projekten som förmedlats av projektledarna i samband med intervjuerna.

Inrapportering mot aktivitetsindikatorer

Inför både del- och slutrapporterna har utvärderingen studerat projektens inrapportering mot aktivitetsindikatorerna och analyserat hur utfallen förhåller sig till mål och önskvärda resultat inom varje insatsområde. Någon separat redogörelse för utfallen av aktivitetsindikatorerna görs inte i den här rapporten till skillnad från i delrapporten. Istället har utfallen vävts in i analysen av övrigt material i Kapitel 3.

I tillägg till de datainsamlingsmoment som redogörs för ovan har Oxford Research vid flera tillfällen presenterat preliminära observationer och resultat av utvärderingen. En första presentation hölls den 29 januari 2019 på programmets årskonferens i Vasa. Utvärderingens delrapport presenterades den 7 november vid övervakningskommitténs möte i Skellefteå. En tredje och sista presentation av hela uppdraget kommer ske för övervakningskommittén i december 2020.

2. Projektportföljens förväntade bidrag mot programmets mål och resultat

Projekten som beviljats medel inom ramen för Botnia-Atlanticaprogrammet har alla syftat till att bidra med utvecklingsinsatser som leder till att frambringa specifika resultat, som i programdokumentet angivits som önskvärda. Resultaten svarar i sin tur mot uppfyllandet av målsättningar på övergripande nivå.

Tabellen nedan ger en översikt av vilka projekt inom respektive insatsområde som arbetat mot vilka mål och resultat. Detaljerade beskrivningar av projektens syfte och aktiviteter återfinns i Bilaga 1. I Bilaga 2 illustreras insatsområdenas insatslogiker som togs fram i delrapporteringen av resultatutvärderingen.

Tabell 2. Projekten inom de fyra insatsområdena ordnade efter målsättningar och önskvärda resultat.

Projekt	Specifikt mål	Önskvärda resultat
Näringsliv	Beviljade medel: 6 499 585 EUR (oktober 2020)	
BBI – Botnia Business Innovation Food Bait CleanTech Kvarken Qvarken Game Industry	Ökad kapacitet för gränsöverskridande affärssamarbeten	Ökad konkurrenskraft för företag i programområdet genom utvecklade samarbeten Utökade kontakter inom näringslivet inom programområdet
Innovation	Beviljade medel: 15 604 000 EUR (oktober 2020)	
BioHub Bitstream II Industry Nordic Bioraff Botnia TransAlgae	Ökad tillämpning av innovativa lösningar	Nya innovativa lösningar har prövats och fungerande lösningar har implementerats Utvecklad konkurrenskraft hos näringslivet i programområdet En ökad grad av kommersialisering av innovationer
Nordic Innovation Center for Physical Activity and Health Renovation Center Nordic Telemedicine Center AnimalSense WindCoE	Utvecklade långsiktigt hållbara kompetenscentra	Etablering av konkurrenskraftiga innovationsmiljöer och långsiktigt hållbara strukturer för innovation
Miljö	Beviljade medel: 10 402 487 EUR (oktober 2020)	

<p>Kulturspår i landskapet – en resurs i skolan Spotlight High-Low Coast</p>	<p>Ett ökat hållbart nyttjande av natur- och kulturarv</p>	<p>Fler tar del av kultur, natur- och kulturarv på ett hållbart sätt</p> <p>Fler turistföretag och turistprodukter som baseras på programområdets natur- och kulturarv</p> <p>Ett utvecklat arbete för bevarande av natur- och kulturarv</p>
<p>Kvarken Flada NP-balans SeaGIS 2.0 VIMLA</p>	<p>En ökad beredskap att hantera miljöutmaningar i havs-, kust- och fjällområdena samt till havet rinnande vattendrag</p>	<p>Fler områden i havs-, kust- och fjällområden samt till havet rinnande vattendrag har utvecklats, fått bättre skydd och/eller förvaltning</p>
<p>Transport</p>	<p>Beviljade medel: 2 537 033 EUR (oktober 2020)</p>	
<p>Midway Alignment Botnia-Atlantica (MABA I) Midway Alignment Botnia-Atlantica II (MABA II) E12 Atlantica BA3NET E12 Atlantica Transport</p>	<p>Ökat antal strategier kring öst-västliga transportlänkar</p>	<p>Bättre förutsättningar för ett ökat utbyte mellan länderna i programområdet</p>

3. Projektens bidrag till mål och önskvärda resultat

I det här kapitlet redogör vi för vår analys av samtliga 24 projekt som ingått i utvärderingen och hur de bidragit till att uppfylla specifika mål och önskvärda resultat inom insatsområdena. Bedömningen baseras på triangulering av fyra olika datakällor: dokumentstudier av slutrapporter, intervjuer med projektledare, enkätintervjuer med målgruppsrepresentanter och projektens inrapportering mot aktivitetsindikatorerna. Utvärderingsfrågorna som presenterades i Tabell 1 har väglett analysen.

Först presenterar vi vår analys av projektens samlade bidrag till uppfyllnad av de mål som återfinns inom insatsområdena. Därefter redovisar vi vår analys av hur projektens måluppfyllelse kan tänkas bidra till att frambringa de önskvärda resultaten inom respektive insatsområde.

3.1 Innovation

Analysen av måluppfyllelse och bidrag mot önskvärda resultat inom insatsområdet ”Innovation” bygger på datainsamling från tio projekt. Av dessa har fem projekt arbetat mot målet om ”Utvecklade långsiktigt hållbara kompetenscentra”, medan lika många arbetat mot målet om ”Ökad tillämpning av innovativa lösningar”.

3.1.1 Målet ”Utvecklade långsiktigt hållbara kompetenscentra”

Fyra av de fem projekt som ingår i utvärderingen har skapat någon form av kompetenscentrum under projektperioden. För det femte projektet var ett kompetenscentrum fortfarande under uppbyggnad vid projektets slut.

De kompetenscentrum som skapats av projekten uppträder i olika former: som interaktiva digitala plattformar (*Nordic Innovation Center*; *Nordic Renovation Center*), som ett nätverk (*Animal Sense*), som en förening (*WindCoE*) och som en webbportal med information (*Nordic Telemedicine Center*). Deltagare och medlemmar i kompetenscentrumen är framför allt de aktörer som var med i det ursprungliga partnerskapet, men i några fall har det tillkommit nya parter från forskningsaktörer (till exempel Sveriges lantbruksuniversitet i *Animal Sense*) och från näringslivet (*Nordic Innovation Center*).

Uppföljningen av projektens aktivitetsindikatorer visar att projekten haft svårt att nå upp till satta målvärden vad gäller att involvera forskningsaktörer, företag och offentliga aktörer i kompetenscentrumen. För samtliga tre aktörskategorier är det samlade utfallet lägre än det förväntade utfall som uppgavs i projektansökningarna. Projektet *Animal*

Sense profilerar sig med det högsta antalet deltagande företag (11), som visserligen är lägre än det förväntade antalet (13), men som är betydligt högre än genomsnittet för övriga projekt (4,25).

Hur väldefinierat det område som respektive kompetenscentrum greppat kring har troligtvis haft betydelse för i vilken utsträckning kompetenscentrumet lyckats involvera aktörer samt i längden för de resultat som uppnåts. Ett exempel på ett projekt som greppat brett är *Nordic Innovation Center*, som enligt projektledaren haft stora utmaningar i att samla tvärssektoriella och -professionella forskningsaktörer, offentliga organisationer, näringslivsaktörer och organisationer tillhörande den ideella sektorn inom mindre tydligt definierade området fysisk aktivitet och hälsa. Ett motsatt exempel är projektet *Renovation Center*, som redan vid projektstart kunde utgå från ett tydligt definierat område av aktörer, utmaningar och möjligheter inom renoveringsområdet, vilket enligt projektledaren underlättade för projektets genomförande samt främjade de resultat som slutligen uppnåddes.

Fyra av de fem kompetenscentrumen som projekten skapat lever vidare efter projektens avslut och tillför mervärde för sina målgrupper. Mervärdet ligger främst i den samlade information som de tillgängliggör, men också i det gränsöverskridande utbytet och samarbetet mellan deltagande aktörer. Resultaten som målgrupperna tar del av utgörs till stor del av information om ny forskning och kunskap samt av lärande kring exempelvis nya modeller och verktyg.

Vad gäller effekter och långsiktighet har det visat sig att mycket hänger på om det finns ett ägarskap och fortsatt intresse bland deltagare och målgrupper för det som kompetenscentrumen erbjuder. Enligt några av projektledarna hade en diskussion om planer på långsiktig kommersialisering behövt komma tidigare, det vill säga redan i början av projekten. Kommersialisering hade också förutsatt tydligare förankring hos näringslivsaktörer.

Huruvida de kompetenscentrum som skapats kommer att bestå på lång sikt återstår att se. Det beror i stor utsträckning på om kompetenscentra lyckas attrahera och bibehålla en kritisk massa av deltagare och intressenter samt säkerställa fortsatt ägarskap.

Önskvärda resultat	Analys
Konkurrenskraftiga innovationsmiljöer	De kompetenscentrum som skapats utgör viktiga bidrag mot det önskvärda resultatet om konkurrenskraftiga innovationsmiljöer inom sina respektive branscher och områden. Samtidigt har flera av kompetenscentrumen vid tidpunkten för den här utvärderingen visat sig svåra att aktivera med insatser och deltagande. Sett till aktiviteten faciliterar kompetenscentrumen främst kontakt och erfarenhetsutbyte mellan deltagare och andra aktörerna samt i vissa fall samarbeten mellan deltagare. Huruvida dessa samarbeten leder till nya lösningar och innovationer i linje med det önskvärda resultatet är svårt för utvärderingen att fastställa.
Långsiktigt hållbara strukturer för innovation	De kompetenscentrum som skapats har (med ett undantag) i en eller annan form bestått efter projektens slut. Samtidigt har det varit en utmaning för projekten att fylla dem med aktivitet och att hitta tillräckligt många aktörer som vill vara aktivt involverade. Ytterligare en utmaning har varit att överföra ägarskapet av kompetenscentrumen efter projektets slut, för att säkra den fortsatta finansieringen. Dessa utmaningar innebär sämre förutsättningar för att uppnå det önskvärda resultatet om att skapa långsiktigt hållbara strukturer för innovation. Med det sagt är det fortfarande för tidigt att uttala sig om långsiktigheten i de strukturer som projekten lämnar efter sig. Enligt utvärderingens bedömning finns det fortfarande möjligheter att hitta både ägare, finansiärer och en kritisk massa av medlemmar och intressenter till de kompetenscentrum som skapats.

3.1.2 Målet ”Ökad tillämpning av innovativa lösningar”

Av de fem projekt som strävat mot att uppfylla målet ”Ökad tillämpning av innovativa lösningar” har samtliga lyckats utveckla och validera nya lösningar i form av metoder, verktyg och processer. Lösningarna spänner från process- och tjänsteinnovation (*Biohub; Bitstream II; Industry Nordic; Bioraff Botnia*) till konkret produktinnovation (till exempel *TransAlgae*). Projekten har även arbetat med kommunikation och spridning av de lösningar som utvecklats. Det samlade antalet produkter, tjänster och metoder som utvecklats genom projekten vid projektets slut (18) var högre än det förväntade utfallet som angavs i ansökningarna (15).

Trots att ett stort antal lösningar utvecklats pekar uppföljningen av aktivitetsindikatorer på att betydligt färre företag och organisationer (12) än det förväntade utfallet (23) fått stöd av projekten. Därtill pekar intervjuerna och projektens slutrapporter mot att relativt få nya lösningar har implementerats och kommersialiserats under projektens genomförandeperioder. Det finns emellertid goda exempel i projekten på lösningar som utvecklats

och som lett till kommersialiserade produkter, såsom ett system för odling och reglering av mikroalger samt livsmedelsprodukter från makroalger, båda från projektet *TransAlgae*.

Med en bred definition av begreppet innovation finns också exempel på projekt som bidragit till processinnovation i företag och offentliga verksamheter. Ett projekt (*Bitstream II*) har till exempel bidragit till att några av de kommuner som deltog i projektet infört nya arbetssätt kopplade till verksamhetsutveckling. Däremot var projektet mindre framgångsrikt vad gäller implementeringen av de verktyg och metoder som utvecklades tillsammans med målgrupperna, vilket bekräftar den tidigare iakttagelsen att få lösningar (metoder, verktyg) implementerats i projektens målgrupper.

Flera av projekten (*Bitstream II*, *Biohub*, *TransAlgae*) har arbetat med kunskapsproduktion, ofta tillsammans med intressenter och målgrupper. Parallellt med det har projekteten aktivt arbetat med att sprida kunskap genom tryckt och digital kommunikation samt arrangerat mötesplatser för erfarenhetsutbyte. De samlade kommunikationsinsatserna har, enligt intervjuerna med projektledare och målgruppsrepresentanter, bidragit till förhöjda kunskaper i de verksamheter som projekten försökt nå ut till, samt att en större grupp intressenter tagit del av projektens aktiviteter.

Intervjuerna med målgruppsrepresentanter kan på det stora hela inte understödja att de nya lösningar som tagits fram i projekten ännu bidragit till ökad konkurrenskraft. Samtidigt framhåller flera av de målgruppsrepresentanter att det finns potential att i framtiden effektivisera deras verksamheter med hjälp av de verktyg som utvecklats samt att kommersialisera produkter som vid projektslut var under utveckling. En målgruppsrepresentant menar att projektdeltagandet bidrog till en bättre marknadsposition för företaget vis-a-vis nyttjande av förnybara råvaror genom de lärdomar och kunskaper som projektdeltagandet gav.

Önskvärda resultat	Analys
Nya innovativa lösningar har prövats och fungerande lösningar har implementerats	Samtliga av projekten som ingår i utvärderingen har bidragit till utvecklingen av nya innovativa lösningar – från process- och tjänsteinnovationer till produktinnovationer. Vid projektslut hade dock få av dessa implementerats av projektens målgrupper eller kommersialiserats på marknaden, trots att utveckling och prövning skett i nära samarbete med målgrupperna under projektens genomförandeperioder. Däremot vittnar materialet om att projekten, genom kommunikation och interaktiva utvecklingsprocesser, svarat för betydande bidrag till kunskapshöjning hos både direkt involverade aktörer och även hos en bredare skara intressenter. I förekommande fall har gemensam utveckling och prövning av

	innovationer även lett till att nya arbetssätt implementerats i medverkande organisationer.
Utvecklad konkurrenskraft hos näringslivet i programområdet	Det går inte utifrån den genomförda datainsamlingen påvisa att projekten åstadkommit utvecklad konkurrenskraft hos de deltagande företagen. Utvärderingen kan emellertid se att projekten varit framgångsrika i att involvera företag i utvecklingsarbete och spridningsaktiviteter. De dokumenterade resultaten av detta arbete är främst utökade nätverk och förhöjda kunskaper hos företagen, som på sikt har potential att bidra till utvecklad konkurrenskraft. Två av projekten riktade sig antingen helt eller i stor utsträckning till offentliga aktörer, för vilka det önskvärda målet om utvecklad konkurrenskraft var mindre relevant.
En ökad grad av kommersialisering av innovationer	Vi bedömer att projekten genom sina bidrag till stärkta relationer mellan forskningsaktörer och andra organisationer bidragit till att innovationer kan kommersialiseras på sikt. Det är emellertid inte möjligt att i nuläget konstatera att en ökad grad av kommersialisering av innovationer i allmänhet som resultat av projekten även om de bland de analyserade projekten finns exempel på utvecklingsarbete som kommersialiserats av näringslivsaktörer. I de allra flesta fall finns det vid tidpunkten för utvärderingen emellertid fortfarande behov av ytterligare förädlingsarbete för att gå vidare i kommersialiseringprocesserna eller med verksamheternas implementering av processer och verktyg.

3.2 Näringsliv

Analysen av måluppfyllelse och bidrag mot önskvärda resultat inom insatsområdet ”Näringsliv” bygger på den datainsamling som gjorts från fyra projekt. Projekten har alla arbetet mot målet om ”Ökad kapacitet för gränsöverskridande affärssamarbeten”.

Målet om ökad kapacitet för gränsöverskridande affärssamarbeten har i analysen tolkats på två sätt: dels som att projekten ökat de gränsöverskridande kontaktytorna mellan aktörer i projektorganisationerna (företagsorganisationer och forskningsaktörer), dels som att projekten bidragit till ökad kapacitet att inom näringslivet samarbeta över landsgränserna.

3.2.1 Målet ”Ökad kapacitet för gränsöverskridande affärssamarbeten”

I alla fyra projekten, som genomförts som svensk-finska samarbeten, bedömer utvärderingen att det funnits värdeskapande gränsöverskridande utbyte mellan de genomförande

aktörerna. Utbytet har bland annat bestått i gemensam metod- och konceptutveckling (*Food Bait*, *Qvarken Game Industry*) och samordning mellan stödaktörer och näringsliv (*Bothnia Business Innovation*). Projektledarna som intervjuats beskriver hur projekten stärkt kapaciteten i de genomförande organisationerna att främja gränsöverskridande affärssambanden i näringslivet framöver.

Intervjuerna med projektledarna antyder samtidigt att utbyte mellan företag varit svårt att få till och att det ibland inte upplevts som relevant för företagen. Faktorer som försvårat för utbytet har enligt intervjuerna och projektens slutrapporter dels varit företagens begränsade resurser att resa och utbyta erfarenheter med företag på andra sidan landsgränsen (*Food Bait*, *Bothnia Business Innovation*), dels branschspecifika utmaningar och hinder, som att företagen inte sett något värde i utbytet (*Food Bait*) eller inte velat delta på grund av sin konkurrenssituation (*Bothnia Business Innovation*). Att det upplevda värdet av att utbyta erfarenheter över landsgränserna skiljer sig åt mellan olika verksamheter och branscher är en bild som förstärks av de målgruppsrepresentanter som intervjuats.

Inrapporteringen mot aktivitetsindikatorer i projekten motsäger samtidigt intrycket att det varit svårt att få till gränsöverskridande utbyten mellan företag. Ett stort antal företag (106) – fler än vad som förväntades enligt projektansökningarna (95) – har enligt inrapporteringen mottagit stöd av projekten. Av siffrorna framgår dock inte vilken typ av stöd det handlar om eller om stödet involverat gränsöverskridande aktiviteter och utbyte. Att de verkliga utfallen i flera projekten översteg de förväntade utfallen behöver inte heller säga något om hur relevant stödet varit för företagen eller om det lett till förändringar i verksamheterna. Det finns dock goda exempel på gränsöverskridande företagssamarbeten att lyfta fram, till exempel i projektet *Bothnia Business Innovation*, där ett gränsöverskridande nätverk för bryggerier (*Bothnia Brewers*) etablerats som ett direkt resultat av projektet. I projektet *Cleantech Qvarken* etablerades ett liknande nätverk för vindkraftsaktörer. Projektet genomförde därtill stödaktiviteter med 56 företag, vilket var betydligt fler än det förväntade utfallet (35) i projektansökan.

Ett annat projekt (*Qvarken Game Industry*) utgör enligt projektledaren ett undantag från den generella upplevelsen att det varit svårt att engagera företag i gränsöverskridande samarbeten. Både projektledaren och de målgruppsrepresentanter som intervjuats vittnar om ett givande och bestående utbyte mellan företag i Sverige och i Finland. Både projektledaren och målgruppsrepresentanterna menar att många aktörer i spelbranschen har begränsad erfarenhet av att driva företag och därför sett stort värde i att utbyta erfarenheter med andra branschaktörer. Enligt projektledaren har det också startats nya företag som ett resultat av projektet och nya arbetstillfällen har uppstått i flera av de deltagande företagen.

Önskvärda resultat	Analys
Ökad konkurrenskraft för företag i programområdet genom utvecklade samarbeten	Det finns flera exempel på hur projekten bidragit till ökad konkurrenskraft i företag i programområdet. Det handlar dels - och i relativt mindre utsträckning - om att projekten möjliggjort ökat utbyte med andra företag, dels om rådgivning och utbildningar inom bland annat affärsutveckling och försäljning. De samlade kunskaper och kontakter som projekten erbjudit har bidragit till att utveckla företagen, med ökad konkurrenskraft som indirekt effekt. Det är svårt för utvärderingen att uttala sig om den generella konkurrenskraften i programområdet, då de direkta resultaten framförallt syns inom enskilda företag eller avgränsade branscher (spelindustrin, bryggeribranschen, med mera).
Utökade kontakter inom näringslivet inom programområdet ²	Projekten har i varierande grad bidragit till att uppfylla det önskvärda resultatet om utökade kontakter. Medan vissa projekt varit framgångsrika i att initiera utbyten och bestående nätverk mellan länderna i programområdet, har de gränsöverskridande resultaten i andra projekt varit mer begränsade. Bidragande anledningar till detta är troligtvis skillnader mellan branscher och de specifika behov som finns i olika företag. I intervjuerna har framgått att det i vissa branscher och företag (t.ex. spelbranschen och dryckesbranschen) finns större potential för utbyte med företag i andra länder än i andra branscher (t.ex. bageri och konditori). Det är också tänkbart att projektens olika utformning (organisation, resurser) och inriktning (syfte, mål, målgrupper) haft betydelse för vad projekten uppnått i linje med det önskvärda resultatet. Medan vissa projekt haft ett tydligt fokus på gränsöverskridande kontakter på målgruppsnivå (dvs. mellan företag) har det huvudsakliga utbytet i andra projekt skett inom projektets genomförandeorganisation (t.ex. genom gemensam metodutveckling).

3.3 Miljö

Analysen av måluppfyllelse och bidrag mot önskvärda resultat inom insatsområdet "Miljö" bygger på data som inhämtats från sex projekt. Av dessa har två arbetat mot målet om "Ett ökat hållbart nyttjande av natur- och kulturarv", medan fyra har arbetat mot målet

² Bedömningen avser de projekt som faller inom ramen för insatsområdet "Näringsliv". Hänsyn tas inte till de resultat som uppnåtts av projekt som arbetat mot målformuleringar inom insatsområdet "Innovation", och som bedöms i föregående avsnitt, i förhållande till det önskvärda resultatet om "Utvecklad konkurrenskraft hos näringslivet i programområdet".

om ”En ökad beredskap att hantera miljöutmaningar i havs-, kust- och fjällområdena samt till havet rinnande vattendrag”.

3.3.1 Målet ”Ett ökat hållbart nyttjande av natur- och kulturarv”

De två projekt som ingår i utvärderingen har arbetat med olika inriktning och mot olika målgrupper, men båda med goda resultat i linje med målet om ett ökat hållbart nyttjande av natur- och kulturarv.

Projektet *Spotlight High-Low Coast* öppnade genom de insatser som genomfördes upp för ett bestående samarbete mellan de nationella turistfrämjande organisationerna Visit Finland och Visit Sweden. Projektet bidrog också till stärkta relationer mellan aktörer på båda sidor av Kvarken som arbetar för att marknadsföra världsnaturarvet Höga Kusten – något som understryks av projektets målgrupper. Projektets framgångar i att involvera olika icke-kommersiella aktörer styrks av projektets inrapportering mot aktivitetsindikatorerna, som visar att projektet samarbetade med 11 organisationer, jämfört med det förväntade utfallet på tio. Projektet initierade ett arbete med ett tiotal produktpaket för Höga Kusten, som bland annat bidrog till att ett företag i Österrike skapade resepaket till området och att Birka Cruises lade till Vasa som ett besöksmål. I arbetet mot företag var projektet relativt mindre framgångsrikt, med bara ett dokumenterat samarbete jämfört med de 20 som förväntades i projektansökan.

Projektet *Kulturspår i landskapet – en resurs i skolan* har jobbat med utbildningar och nätverkande för målgruppen lärare. Projektet har enligt projektledaren involverat cirka 70 lärare från Sverige och Norge i workshops och utbildningstillfällen. Därtill har 14 av det förväntade utfallet på 15 organisationer deltagit i gränsöverskridande samarbeten inom ramen för projektet. En metodbok har tagits fram för att stärka partnerskapets och andra intressenters förmåga att utbilda och inspirera om kulturspår i programområdet. Det återstår att se vilken effekt de utbildningsinsatser som genomförts samt metodboken får på tillgänglighöjandet av natur- och kulturarvet. Vad gäller långsiktighet och oväntade resultat av projektet kan nämnas att en deltagande lärare på den svenska sidan av gränsen har beviljats medel från Skolverket för att fortsätta driva ett kulturprogram i Lycksele kommun.

Önskvärda resultat	Analys
Fler tar del av kultur, natur- och kulturarv på ett hållbart sätt	Utvärderingen har utifrån dataunderlaget svårt att uttala sig om i vilken utsträckning det önskvärda resultatet uppnåtts. Däremot bedömer vi att båda projekten varit framgångsrika i insatserna mot de respektive målgrupperna, lärare och besöksnäringens företag, vilket stärker förutsättningarna för att fler ska ta del av programrådets kultur, natur- och

	kulturarv på lång sikt. Hållbarhet, i bemärkelsen hållbart nyttjande, har genomsyrat båda projekten.
Fler turistföretag och turistprodukter som baseras på programområdets natur- och kulturarv	Ett av projekten har utvecklat produktpaket för hållbar turism i Höga kusten, som bland annat upptagits av utländska turistföretag. Projektet har även bidragit till en generell kunskapsuppbyggnad om besöksnäringen vid Höga Kusten, vilket möjligen kan leda till att fler företag – och produkter kommer att bidra till besöksnäringen på längre sikt.
Ett utvecklat arbete för bevarande av natur- och kulturarv	Projekten har genom att bygga kunskap och metoder stärkt förutsättningarna för att arbeta med bevarande av natur- och kulturarv i programområdet. Därutöver har båda projekten etablerat starkare relationer mellan aktörer i de tre länderna, med bättre möjligheter att samordna, lära och utbyta erfarenheter som bidrar till uppfyllande av det önskvärda resultatet.

3.3.2 Målet ”En ökad beredskap att hantera miljöutmaningar i havs-, kust- och fjällområden samt till havet rinnande vattendrag”

Projekten som ingår i utvärderingen har i betydande utsträckning bidragit till en ökad beredskap att hantera miljöutmaningar i programområdet. Dock finns det olikheter mellan projekten sett till syften och inriktningar. Tre projekt har haft ett tydligt fokus på skydd och förvaltning av miljöområden. Det fjärde projektet har snarare utvecklat kunskap med potential att omvandlas till innovationer i näringslivet.

De tre projekt som fokuserat på skydd och förvaltning av miljöområden har producerat och tillgängliggjort ny kunskap genom gränsöverskridande kontakter och nätverk, bland annat i digitala fora. Projekten har genom dessa insatser bidragit till att ge flera organisationer ökad kapacitet att skydda och förvalta olika typer av naturmiljöer. Samtidigt visar projektens inrapportering mot aktivitetsindikatorerna att antalet gränsöverskridande lösningar och metoder som uppnåtts under projektens gång (5) är något lägre än det förväntade utfallet (8) som angavs i ansökningarna.

Resultatet från projektet *SeaGIS 2.0* har bidragit till att skapa bättre förutsättningar för en samordnad kust- och havsplanering, genom att bygga nätverk och genom att ta fram och sprida ny kunskap och verktyg mellan parter i Kvarkenområdet. Ett bestående resultat av projektet är karttjänsten *SeaGIS*, som även har utnyttjats för att sprida kunskaper som tagits fram i Botnia-Atlantica-projektet *Kvarken Flada*. I intervjuerna med projektledaren för *Kvarken Flada* och med målgruppsrepresentanter framhålls karttjänsten som ett viktigt

verktyg för informationsspridning och något som drivit på utvecklingen av ett liknande nationellt verktyg i Finland.

Projektet *Kvarken Flada* har utöver den kunskap som spridits via SeaGIS genomfört insatser med direkta effekter för beredskapen att hantera miljöutmaningar i kustområden, bland annat genom det restaureringsarbete som bedrivits i kustområden samt i förberedelserna inför fortsatt restaurering efter projektets slut.

Framtagande och spridning av ny kunskap om modeller för handläggning är bidraget från projektet *VIMLA*. Projektet har genom ökad kunskap och utvecklade modeller stärkt förmågan i projektorganisationerna att hantera jordbruks- och skogsbruksmarker. Intervjuerna med både projektledaren och med målgruppsrepresentanter pekar på att erfarenhetsutbytet mellan länderna utgjort det främsta mervärdet av projektet, där kunskaper kunnat spridas mellan aktörerna i Sverige och Finland.

Inriktningen i projektet *NP-Balans* har varit något annorlunda relativt de tre övriga projekten. De kunskaper som *NP-Balans* utvecklats om tillvaratagande av rötresten har, istället för att spridas till olika organisationer i beredskaps- och bevarandesyften, tagits vidare i fortsättningsprojekt (*Botnia – Näring i kretslopp*) som beviljats inom insatsområdet ”Innovation”. Där kommer de kunskaper som projektet utvecklats tas vidare för eventuell framtida kommersialisering i deltagande företag.

Önskvärda resultat	Analys
<p>Fler områden i havs-, kust- och fjällområden samt till havet rinnande vattendrag har utvecklats, fått bättre skydd och/eller förvaltning</p>	<p>Tre av projekten har utifrån liknande logiker och genom samarbete bidragit med och spridit ny kunskap i linje med det önskvärda resultatet om bättre skydd och förvaltning av i första hand havs- och kustområden i programområdet. Vad gäller det fjärde projektet, som i större utsträckning inriktats mot innovation, är bidraget mot det önskvärda resultatet mindre tydligt. Framför allt är det inte lika tydligt hur mål och önskvärda resultat inom insatsområdet ”Miljö” genomsyrat projektets inriktning och genomförande. Projektet har samtidigt åstadkommit goda resultat, som ligger i linje med målen som återfinns inom insatsområdet ”Innovation”.</p>

3.4 Transport

Analysen av måluppfyllelse och bidrag mot önskvärda resultat inom insatsområdet ”Transport” bygger på den data som samlats in från fyra projekt. Projekten har båda arbetat mot målet om ”Ökat antal strategier kring hållbara öst-västliga transportlänkar”.

3.4.1 Målet "Ökat antal strategier kring hållbara öst-västliga transportlänkar"

Projektet som ingår i utvärderingen har uppnått omfattande resultat, som sträcker sig bortom målet om ökat antal strategier för öst-västliga transportlänkar i programområdet. Projektet har dels bidragit med kunskaps- och beslutsunderlag, både för strategier och för politisk påverkan i hela Norden, dels varit direkt avgörande för viktiga infrastrukturinvesteringar och för ökat utbyte över Kvarken. Projektets inrapportering mot aktivitetsindikatorerna visar att projektet överträffat det förväntade utfallet. 1 545 personer har tagit del av projektet jämfört med ett förväntat utfall på 570 personer. Det finns emellertid begränsningar i på vilket sätt indikatorerna kan anses mäta måluppfyllelse i termer av strategier.

Projektet *MABA II*, som byggde vidare på det tidigare projektet *MABA I*, lyckades genom analysarbete, framtagande av kunskaps- och beslutsunderlag samt framgångsrikt påverkansarbete på flera nivåer (lokal, nationell, europeisk) bidra till att ett beslut om investering i en ny färja som ska trafikera sträckan mellan Umeå och Vasa fattades under projektperioden. Projektet uppfyllde därmed i hög grad målet för hela insatsområdet om att öka antalet strategier kring hållbara öst-västliga transportlänkar. Utöver att projektet var avgörande för investeringen i en ny färja gick det redan vid projektslutet att peka på vidare effekter av projektet på näringslivet i regionen. Både projektledaren och projektets slutrapport påvisar att flera nya affärsmöjligheter uppstått för företag i regionen som kan kopplas till konstruktionen och till den framtida driften av färjan.

På lång sikt har den nya färjeförbindelsen potential att få betydande effekter på hela programområdet. Nedan listas potentiella såväl som dokumenterade effekter av färjeförbindelsen, som uppmärksammats under de genomförda intervjuerna och i projektets slutrapport:

- Sociala effekter genom ökat resande och utbyte mellan länderna som stärker den kulturella integrationen av Kvarkenregionen.
- Ekonomiska effekter genom effektivare godstransporter över kvarken, men också genom affärsmöjligheter som kan uppstå inom besöksnäringen och i ekosystemet runt färjan. Redan vid projektslut fanns konkreta exempel på regionalt representerade företag som upphandlats som underleverantörer vid konstruktionen av färjan.
- Miljömässiga effekter genom att den upphandlade färjan är mer miljö- och klimat effektiv än andra transportalternativ, däribland alternativet att resa från programområdet via huvudstäderna i Sverige och Finland.

Utöver ovanstående effekter har projektet haft betydelse för att Kvarkenområdet, som stod som projektägare för *MABA I-II*, ombildats från ekonomisk förening till en europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS), vilket stärker den gränsregionala samverkan i regionen ytterligare. Beslut om detta stod klart vid projektslut.

Utöver ovanstående effekter finns det enligt projektledaren potential att använda färjan som testbädd för forskare, företag och andra idébärare som vill pröva olika lösningar innan de tas vidare i kommersialiseringsprocesser.

Det andra projektet som ingår i insatsområdet ”Transport”, *E12 Atlantica BA3NET* –”, hade till skillnad från *MABA I-II* sin tyngdpunkt i den akademiska forskningen. Projektet utövade även politisk påverkan på nationell och nordisk nivå, bland annat för att få till stånd ändringar av de nationella modellerna för infrastruktur- och transportberäkningar, samt för att återupprätta en nordisk ministergrupp för infrastruktur- och transportfrågor. Den målgruppsrepresentant som intervjuats pekar på att projektet bidragit till att stärka relationerna mellan transportmyndigheterna i Sverige, Norge och Finland och att påverkansarbetet mot Nordiska ministerrådet varit viktigt för att få till en förändring i hur länderna räknar på infrastruktur- och transportinvesteringar. Några resultat av det slaget kan dock inte utläsas av utvärderingen.

Det går även att peka på synergieffekter som uppnåtts genom samverkan mellan projekten inom insatsområdet. Projektledarna för både *E12 Atlantica BA3NET* och för *MABA II* poängterar att de kalkylmodeller som tagits fram av forskare i *E12 Atlantica BA3NET*, och som använts vid bedömning av olika effekter kopplade till färjeförbindelsen, varit viktiga i processen som frambringat resultaten av *MABA II*. Projektparter från båda projekten samarbetar nu i en ny förstudie med finansiering från programmet, kallad *Elflyg - Infrastruktur och regionala effekter* som utreder de regionala effekterna och som bygger partnerskap för framtida elflygförbindelser i programområdet.

Slutligen har projektet *E12 Atlantica Transport* bidragit till bättre förutsättningar för utbyte mellan aktörer från Norge, Sverige och Finland genom kartläggning och jämförelse

av nationella infrastrukturdokument. Projektet har dessutom tagit fram en arbetsmodell för just gränsöverskridande samarbete inom transport och infrastruktur.

Önskvärda resultat	Analys
Bättre förutsättningar för ett ökat utbyte mellan länderna i programområdet	Den samlade måluppfyllelsen inom insatsområdet ligger helt i linje med – och överträffar - det önskvärda resultatet. Det främsta och mycket omfattande resultatet inom insatsområdet är investeringen i den färja som ska trafikera sträckan Umeå-Vasa. Färjan medför enligt utvärderingens bedömning möjligheter till ett ökat utbyte mellan de svenska och de finska områdena i programområdet, både socialt, ekonomiskt, miljömässigt och politiskt.

4. Bidraget till programområdet

Resultatanalysen pekar på att Botnia-Atlanticaprogrammet bidragit till programområdets utveckling. Sett till den empiri som presenteras i ovanstående avsnitt och de slutsatser vi ger i kommande avsnitt, bedömer vi att programmets bidrag till programområdet framförallt representeras av ett starkt gränsöverskridande kunskapsstimulerande samarbete.

Vi vill emellertid understryka att det finns utmaningar med att bedöma hur stor inverkan varit. Å ena sidan kan vi hävda att samtliga projekt som genomförts i programområdet direkt eller indirekt, mer eller mindre, påverkat programgeografien. Å andra sidan är det svårt att isolera projektens resultat från andra faktorer som också bidragit till programområdets utveckling.

En annan problematik med att mäta bidraget till programområdet är även att utmaningar som beskrivs i programmets analys är bredare än de mål programmet styr mot. Utmaningarna i analysen är i flera fall strukturella till sin karaktär. Exempelvis lyfter analysen fram skillnader i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män, att klimatomställningen har en negativ påverkan för programområdets biologiska mångfald och att det i programområdets mindre kommuner sker en omfattande utflyttning. För att mäta programmets bidrag till programområdet hade det enligt oss varit en fördel om det i Botnia-Atlanticaprogrammet också funnits mål som mäter programmets bidrag till strukturell förändring.

Ett annat sätt att se på Botnia-Atlanticaprogrammets bidrag till programområdet är att se hur programmet relaterar till behov som finns i andra analyser kopplade mot programområdet. Här finns dock i de dokument vi fått tillgång till av den förvaltande myndigheten inga kompletterande programövergripande analyser. Det närmaste vi kommer är att relatera insatserna i Botnia-Atlanticaprogrammets till den rapport kring NSPA-området (Northern Sparsely Populated Area) som OECD presenterade 2017. Den rapporten täcker dock inte in hela programgeografien. Det till trots kan vi konstatera att de behov som OECD pekar på i termer av transportinfrastrukturella lösningar, en utvecklad samverkan mellan aktörer över gränserna och innovationer i syfte att etablera kompetensplattformar alla är exempel på bidrag som Botnia-Atlanticaprogrammet levererat mot.

Sammantaget är vår bedömning således att Botnia-Atlanticaprogrammets projekt sannolikt bidragit till programområdets utveckling. Däremot är det svårt att fastslå den unika betydelse programmets insatser haft för programområdets utveckling. Från ett utvärderingsperspektiv är det också en utmaning i att veta vilken riktning samarbetena i form av projekt kommer att ta. Finns det långsiktig kraft i de samarbeten som framarbetats under programperioden eller kommer samarbetena avta när projektetsstödet inte längre finns?

5. Slutsatser

Beviljade EU-medel i Botnia-Atlanticaprogrammet uppgår till 35 miljoner euro. Merparten av medlen har beviljats insatsområdet innovation (15,6 miljoner euro) och miljö (10,4 miljoner euro). Till insatsområdena Näringsliv och Transport har 6,5 miljoner euro respektive 2,5 miljoner euro beviljats.

Våra centrala slutsatser i sammandrag kännetecknas av att Botnia-Atlanticaprogrammet genererat resultat i linje med ambitionerna. Vi är emellertid oroade för resultatens långsiktighet i programområdet. Våra slutsatser pekar på att resultaten från programmet i huvudsak är förutsättningsskapande. Resultaten handlar framförallt om metod- och kunskapsutveckling samt uppbyggande av samverkan och nätverk. Tillsammans med den otydlighet vi upplever kring projektresultatens fortsatta ägarskap och framtida finansiering finns det enligt oss utmaningar med att säkerställa hur exempelvis de kompetenscentra och innovationer som utvecklats inom programmet, i praktiken ska ges möjlighet att kommersialiseras och/eller leda till ökad konkurrenskraft bland programområdets företag. Vi bedömer också att projekt som varit avgränsade i tematik eller målgrupper verkar ha enklare att kraftsamla i riktning mot insatsområdenas resultat. Vår slutsats indikerar att det är av betydelse för resultaten att målgrupperna hellre är avgränsade än breda. På liknande sätt upplever vi att insatser riktade mot ett delgeografiskt avgränsat område eller insatser som är del i en långsiktig ambition bortom programmets tidshorisont har goda förutsättningar att leverera resultat.

Utifrån utvärderingsfrågorna presenterar vi i nedanstående avsnitt våra slutsatser kring Botnia-Atlanticaprogrammets resultat per insatsområde.

5.1 Näringsliv

I programområdet finns gränsöverskridande mervärden och en utvecklingspotential i att stärka små- och medelstora företags förmåga att samverka och växa såväl lokalt, regionalt samt på internationella marknader.

Med bakgrund mot de utvärderingsfrågor som ges i tabell 1 ovan, har vi i resultatutvärderingen av området Näringsliv studerat om programmet bidragit till en ökad kapacitet för gränsöverskridande samarbete. Vår huvudsakliga slutsats som fördjupas i nedanstående avsnitt är:

- Ökad kapacitet för gränsöverskridande samarbeten kännetecknas av samarbeten mellan svenska och finska aktörer.

5.1.1 Ökad kapacitet för gränsöverskridande samarbeten kännetecknas av samarbeten mellan svenska och finska aktörer

De fyra projekt som ingår i resultatutvärderingen liksom de sex projekt som fortfarande pågår, bygger på svensk-finska samarbeten. De fyra projekt vi studerat bidrar mot insatsområdets specifika mål ”Ökad kapacitet för gränsöverskridande samarbeten” men brister enligt oss i att inrymma hela programområdet i de gränsöverskridande samarbetsansatserna. I varken avslutade eller pågående projekt finns norska aktörer med i projektens organisation. Avsaknaden av norska aktörer kan bero på en mindre finansiering från Norge relativt Finland och Sverige i programmet. Det är emellertid svårt att från utredningen fastslå att detta är orsaken till avsaknaden av norska aktörer. Generellt har Norge gått in med mer medel än den norska budget som minskat under perioden.

I vilken grad konkurrenskraften i programområdet kommer stärkas genom utvecklade kontakter och samarbeten är i nuläget för tidigt att dra slutsatser kring. Hur väl de kontakter som möjliggjorts inom programmet framöver leder till stärkt konkurrenskraft för programområdets näringsliv kommer bero på vilka förutsättningar aktörerna har att fortsatt utveckla samarbetena utan stöd från programmet. En ytterligare slutsats från utvärderingen är att insatser mot branscher som i sig är avgränsade (bryggeri-, vindkraft-, spelindustrin) har haft enklare att hitta samverkan inom projekten jämfört med projekt som riktar sig mot en bredare branschsammanlutning.

5.2 Innovation

Förutsättningarna för innovation kan enligt Botnia-Atlanticaprogrammet förbättras genom stärkta kopplingar mellan olika aktörer inom innovationssystemen. Syftet med insatsområdet är att utveckla programområdets innovationskapacitet och konkurrenskraft genom att skapa kompetenscentra och tillämpa innovativa lösningar.

I resultatutvärderingen av området Innovation har vi utifrån utvärderingsfrågorna i Tabell 1 ovan, dels studerat om programmet utvecklat långsiktigt hållbara kompetenscentra och om programmet bidragit till ökad tillämpning av innovativa lösningar. Våra centrala slutsatser som i detalj presenteras nedan är att:

- Kompetenscentra har utvecklats men att dess långsiktighet är osäker.
- Innovativa lösningar har initierats men graden av implementering och kommersialisering är låg.

5.2.1 Kompetenscentra har utvecklats men dess långsiktighet är osäker

Botnia-Atlanticaprogrammet har i all väsentlighet bidragit till förutsättningar att uppfylla insatsområdets specifika mål ”Utvecklade långsiktigt hållbara kompetenscentra”. Fyra

kompetenscentra har etablerats inom lika många projekt, varav tre är fortsatt aktiva efter projekttidens slut. Enligt oss är emellertid kompetenscentrens långsiktighet osäker. Vår slutsats utgår från att representanter från de kompetenscentra som byggts upp inom Botnia-Atlanticaprogrammet ser utmaningar med att finna ett långsiktigt ägarskap för verksamheten efter projekttidens slut. Utmaningar med projektets ägarskap efter projektslut delas av aktörer i många projekt och många program. Oron ska inte förväxlas med ett lågt intresse för projekten bland aktörerna.

Vår bedömning av Botnia-Atlanticaprogrammets resultat gällande konkurrenskraftiga miljöer respektive långsiktiga strukturer för innovation påverkas negativt av osäkerheten kring kompetenscentrens varaktighet. Projekten som ingått i utvärderingen har förvisso skapat mötesplatser för aktörer från näringsliv, offentlig sektor samt akademi. Projekten har också bidragit till plattformar för innovationsfrämjande strukturer som exempelvis digitala plattformar, webbportaler, föreningar och nätverk. I och med att ägarskapen kring kompetenscentren är oklart anser vi dock att det inte med säkerhet går att säga om de strukturer som projekten initierat kommer bestå över tid. Eftersom innovationsforskningen ser varaktighet, aktivt deltagande och gemensamt ägarskap som viktiga beståndsdelar för konkurrenskraftiga innovationsmiljöer upplever vi det som osäkert i vilken mån Botnia-Atlanticaprogrammet kommer ha lyckats med att tillskapa varaktiga konkurrenskraftiga innovationsmiljöer.

5.2.2 Innovativa lösningar för företag och verksamheter har initierats men graden av implementering och kommersialisering är låg

Relativt målet ”Ökad tillämpning av innovativa lösningar” har Botnia-Atlanticaprogrammet genererat flera utvecklade och validerade lösningar i form av metoder, verktyg och processer. Lösningarna spänner från process- och tjänsteinnovation till konkret produktinnovation. Projekten har tillskapat ny kunskap om metoder och produkter som underlättar kommersialisering samt har utvecklat produkter/metoder som har potential för kommersialisering. Vår bedömning är å andra sidan att den samlade bilden av Botnia-Atlanticaprogrammets resultat så här långt är begränsat till att ha initierat innovativa lösningar snarare än att programmet implicerat och kommersialiserat innovativa lösningar i företag och organisationer. Sett till önskade resultat är vår bild att nya innovativa lösningar har prövats *men* att fungerande lösningar *endast till viss del* implementerats. I vilken mån som konkurrenskraften hos näringslivet i programområdet utvecklats och vilken grad kommersialiseringen av innovationer ökat som resultat av Botnia-Atlanticaprogrammet finns få belägg för.

Vår bedömning är emellertid att det inte är speciellt förvånande att de angreppssätt och metoder som programmet utvecklat inte kommit längre i sin implementering och/eller kommersialisering. Tiden från utveckling av kunskap, till implementering av

innovationer är lång och tiden för att kommersialisera en innovation är än längre. Att både utveckla idéer, testa dessa och dessutom kommersialisera dem tar längre tid än vad den genomsnittliga projekttiden medger. Av den orsaken anser vi inte att det är konstigt att de innovationer som utgör resultat inom innovationsområdet är i tidiga skeden. Vi menar emellertid att det är viktigt att aktörerna i programområdet nu tar ansvar för fortsättningen av de angreppssätt och innovativa metoder som finansierats inom programmet. Vår bedömning är att det finns behov bland aktörerna i programområdet att finna former att ta innovationerna vidare till nästa steg i implementerings- och kommersialiseringsprocesserna. Utifrån samma resonemang drar vi slutsatsen att programmet sannolikt lagt grund för ökad konkurrenskraft bland företag i programområdet. Dock är det för tidigt att med säkerhet kunna utläsa att företagen verkligen blivit mer konkurrenskraftiga genom sitt deltagande. Programmet har bidragit med nya branschkontakter hos företagen och i förekommande fall utvecklad kunskap kring produktion och produktionsprocesser. Dessa resultat kan enligt oss ses som förutsättningsskapande bidrag till ökad konkurrenskraft över tid.

5.3 Miljö

Programmet vill se utveckling av natur- och kulturarv för att öka regionernas attraktionskraft för boende och besökare. Det finns potentiella mervärden i att utveckla natur- och kulturarv på ett hållbart sätt och dels i att skydda den biologiska mångfalden i programområdet.

Sett till de utvärderingsfrågor som presenteras i Tabell 1 ovan, har vi för området Miljö studerat hur programmet bidragit till ett ökat hållbart nyttjande av natur- och kulturarv samt på vilket sätt programmet utvecklat en ökad beredskap att hantera miljöutmaningar i havs-, kust- och fjällområdena samt till havet rinnande vattendrag. Våra slutsatser i sammandrag som utvecklas i nedanstående avsnitt är:

- Avgränsade målgrupper och tematik bidrar till ett hållbart användande av natur- och kulturarv.
- Ökad kunskap har stärkt skyddet och förvaltningen av miljöområden.

5.3.1 Avgränsade målgrupper och tematik bidrar till ett hållbart användande av natur- och kulturarv

Vår bedömning är att Botnia-Atlanticaprogrammet har bidragit till det specifika målet ”Ett ökat hållbart nyttjande av natur- och kulturarv”. Enligt oss har bidraget till målet stärkts av att projekten haft relativt begränsade målgrupper (besöksnäringen respektive lärare) och en gemensam tematik (natur- och kulturarv). Att projektens inriktning

avgränsats till att utveckla en destination eller stärka kunskapen hos en yrkeskår ligger i linje med vad samverkansforskningen ser som positivt för att nå framgång i utvecklingsprocesser. Vår bedömning är att resultaten från programmet kan anses ha utvecklat det sätt på vilket aktörer inom Botnia-Atlanticaområdet arbetar för att bevara natur- och kulturarv. Tillsammans med programmets bidrag till destinationsutveckling är vår slutsats att programmet bidragit till att fler ges möjlighet att ta del av Botnia-Atlanticas natur- och kulturarv.

Produktutvecklingen runt destinationen Höga Kusten har bidragit till förutsättningar för fler turistföretag och turistprodukter baserat på programområdets natur- och kulturarv utvecklats. Noteras bör att arbetet framförallt drivits på av icke-kommersiella aktörer. Vi anser därför att resultatet så här långt bidragit till en grund för fortsatt utveckling av turistföretag och turistprodukter men att långsiktighet kräver att fler kommersiella aktörer involveras. I likhet med andra satsningar inom programmet finns brister i att inkludera hela programområdet i resultatet. Arbetet runt Höga Kusten är en svensk-finsk angelägenhet. Vi saknar exempel på motsvarande resultat kring hur norska turistföretag- och turistprodukter utvecklas utifrån programområdets natur- och kulturarv.

5.3.2 Ökad kunskap har stärkt skyddet och förvaltningen av miljöområden

Projekt riktade mot det specifika målet ”En ökad beredskap att hantera miljöutmaningar i havs-, kust- och fjällområden samt till havet rinnande vattendrag” har handlat om insatser riktade mot havs- och kustområden. Inte något av de avslutade eller pågående projekten är vid tidpunkten för utvärderingen inriktat mot fjällmiljöer. Framförallt har Botnia-Atlanticaprogrammet utvecklat gränsöverbyggande nätverk. För att långsiktigt utveckla den samverkan kring förvaltning av miljöområden som börjat byggas inom programmet är vår bedömning att den finansiering och ägarskap för forumen säkerställs.

5.4 Transport

Botnia-Atlanticaprogrammet avser bidra till att utveckla stråket genom Botnia-Atlantica området till ett ekonomiskt, miljövänligt och effektivt transportalternativ. Genom att främja de öst-västliga kommunikationerna är ambitionen att förbättras tillgängligheten inom programområdet samt att förutsättningarna för fortsatta transporter vidare till exempelvis Ryssland samt EU förbättras.

Givet utvärderingsfrågorna i ovanstående tabell 1, har vi i resultatutvärderingen av området Transport studerat om programmet bidragit till ett ökat antal strategier kring hållbara öst-västliga transportlänkar. Vår huvudsakliga slutsats som därefter fördjupas i efterföljande avsnitt är:

- Stärkta förbindelser i programområdet.

5.4.1 Stärkta förbindelser i programområdet

Vår bedömning är att Botnia-Atlantica har bidragit till ”Bättre förutsättningar för ett ökat utbyte mellan länderna i programområdet”. Projekten inom programmet har resulterat i bättre förutsättningar för gränsöverskridande utbyte och samarbete i programområdet. Dels har programmet möjliggjort för bättre samarbeten mellan relevanta aktörer från respektive land, dels skapat kontakt genom informationsdelning med viktiga aktörer på nationell och EU nivå. Dels har programmet genom sina insatser involverat aktörer på högre politisk nivå som genererat förbättrade förutsättningar för konkreta samarbeten mellan aktörerna i programområdet. Sett till hur långt samarbetena under programperioden kommit – i såväl organisering som framtida finansieringslösningar - är vår slutsats att de samverkansresultat som uppnåtts inom programmet sannolikt fortsätter även projekt- och programavslut.

Bilaga 1: Projektbeskrivningar

BBI - Botnia Business Innovation

Projektet syftade till att öka konkurrenskraften inom svenska och finska tillverkningsindustri genom att ge företag möjlighet att nyttja akademiska och offentliga plattformar som neutrala mötesplatser för att etablera nya samarbeten. Projektet innefattade tre aktivitets typer: 1) demonstratorprojekt, där faktiska industriprojekt visat på nyttan och möjligheterna med liknande samarbeten, 2) workshops, där företag fått träffas och utbyta idéer och där resultaten av demonstratorprojekten presenterats inför större publik, och 3) utbildning av personer i nära kontakt med både näringsliv och akademi, som fått ta del av den samlade kunskap projektet samlat och stärkts i sin roll som kontaktskapare.

Food Bait

Projektets mål var att främja tillväxt över den svensk-finska gränsen i små och medelstora företag inom mat- och livsmedelssektorn genom att stimulera samarbete och kunskapsöverföring mellan företag och högskola. Under projektiden har workshops centrerade kring koncept-, produkt- och affärsutveckling utvecklats och testats. Workshopserierna har stöttat företag på båda sidor av Kvarken i affärsstärkande insatser, testlanseringar av nya produkter och nätverksbyggande. De har också bidragit till att intensifiera dialogen mellan företag, experter och marknad. En digital verktyglåda, innehållande detaljrika instruktioner för hur workshoparna kan genomföras, kommer att publiceras på tre olika språk (finska, svenska och engelska).

Qvarken Game Industry

Projektet syftade till att stärka entreprenörskap inom spelutvecklingsindustrin i Sverige och i Finland. Så skedde genom organiserade utbildningstillfällen, coaching med industriexperter och gemensamma resor till stora spelindustrievenemang. Projektdeltagarna, varav de själva var spelutvecklare och entreprenörer i startup-bolag, fick ta del av kompetensutveckling inom följande områden: 1) användarcentrerad produktutveckling, 2) affärsmodellering och intjäningsystem, och 3) varumärkesarbete och lansering på internationella marknader. Uppbyggnaden av ett uppskattat entreprenörsvätverk kan räknas till ett av de viktigaste resultaten.

BioHub

Inom ramen för projektet har den så kallade BioHub-modellen tagits fram som ett stöd för affärs- och verksamhetsutveckling för terminaler som hanterar skoglig biomassa i Finland och i Sverige. Modellen innehåller analyser av olika affärsmodeller och beräkningar av biomassapotentier och av vad som är geografiskt optimal placering av nya terminaler. Den innehåller också tillämpande studier av terminaldesign, intern logistik och olika sätt att förädla biomassa på, samt analyser av kvalitetsförändringar i biomassan i en försörjningskedja. Modellen har hittills kunnat implementeras vid bland annat Bastuträsk-terminalen. Ett terminalnätverk mobiliserades i projektets begynnelse och har bidragit till att modellen och forskningsresultat aktivt kunnat marknadsföras till terminalägare och andra målgrupper, vilket ökat användningen av modellen främst inom men också utanför programområdet.

Bitstream II

Det svensk-norska projektets övergripande mål var att stödja offentlig sektor i att möta den framväxande digitaliseringen genom att utveckla hållbar innovationsförmåga, effektiv organisering och utmaningsdriven verksamhetsutveckling genom gränsöverskridande samarbete mellan akademien och offentliga organisationer. Bland de resultat som producerats kan nämnas: nyutvecklade organisationsformer, metoder och verktyg anpassade till förutsättningarna som präglar offentlig verksamhet; en utvärderingsmetod för att bedöma värdet av potentiella e-tjänster; en intressentbaserad modell för digital co-design av offentliga tjänster; och ökade kunskaper om utmaningsdriven innovativ affärsutveckling inom offentlig verksamhet. Resultaten förväntas bidra till ett systemskifte då diskussioner om värdegrund och progression utvecklas till implementering av nya digitala tjänster till för samhällets medborgare.

TransAlgae

Projektet har sammanfört svenska, norska och finska forskare och algodlare i ett nätverk som bygger grund för kommersialisering av såväl mikroalg- som makroalg- (tång-) produkter. En för den framtida industrin essentiell slutsats som genererats är att det går att utveckla kostnadseffektiva och energieffektiva algodlingssystem i regionen. Det gäller inte minst för produktion av biobränsle, men också för till exempel livsmedelsproduktion. TransAlgae har påvisat tydliga fördelar med algodling för miljön och klimatet, eftersom alger återvinner näringsämnen från avloppsvatten och rökgaser samt ger biomassa för värdefulla produkter och biobränslen. En viktig del av projektet har varit att sprida kunskaper till studenter och aktörer i samhället, som vidare kan driva på kommersialiseringen av algprodukter.

Nordic Innovation Center for Physical Activity and Health

Projektet har syftat till att skapa ett mellan Sverige och Finland gränsöverskridande, virtuellt kompetenscentrum inriktat mot studier och innovation kopplade till fysisk aktivitet. Centret har samlat aktörer från såväl akademi, som föreningsliv, näringsliv och offentlig sektor. Under projekttiden har en infrastruktur bestående av tre noder, två fysiska och en virtuell, byggts upp och fyllts med innehåll relaterat till beprövade lösningar och tjänster som stödjer lärande, träning, inspiration och demonstration av fysiska aktivitetslösningar. En konceptmodell för vägledning kring öppen innovation och affärstänk togs också fram för att stödja utveckling av produkter och tjänster av till centret anknutna aktörer. Flera innovationer realiserades i praktiken. Centret bedöms av projektorganisationen vara uppskattat och ha goda förutsättningar för underhållning och fortlevnad.

Kulturspår i landskapet – en resurs i skolan

Projektet har verkat för att skydda och bevara kulturspår i landskapet genom att öka kunskapen om dem hos lärare och deras elever. Kunskap om kulturspårns värde lägger grunden för ett ökat hållbart nyttjande av dem och minskar samtidigt risken för att kulturspårn i landskapet förstörs av misstag eller av okunskap. Under projekttiden har ett gränsöverskridande samarbete mellan Sverige och Norge etablerats för att ge deltagarna möjlighet att tillsammans utveckla metoder för användning av kulturspårn i landskapet som en resurs i flera skolämnen. Fem workshops har genomförts i de båda länderna och resultaten av dessa är nu direkt observerbara ute i skolorna. Under projektets gång har dessutom en fortbildningskurs för lärare vid Nord universitet startat. Andra resultat som lever kvar är dels en inspirationsfolder för lärare, dels en bok med titeln *Kulturlandskapet som undervisningsarena* producerats och distribuerats till relevanta aktörer (finns också tillgänglig online).

Kvarken Flada

Projektet syftade till att undersöka de svenska och de finska fladornas betydelse för olika arter och ekosystemtjänster. Ytterligare ambitioner var att öka kompetensen kring hur havsområden kan restaureras samt att genomföra praktiska åtgärder för att skydda dem. Inom projektet har fyra objekt återställts och en åtgärdsplan tagits fram för ett objekt, vilket direkt förbättrat situationen lokalt och grundlagt för fortsatt restaurering av skadade objekt. Projektet har bidragit till förbättrad kännedom och framtagandet av en unik kunskapsbas om fladorna i projektområdet. Därutöver har kunskaperna om arter i området förbättrats, till exempel har nya arter av fladdermöss och insekter kunnat bekräftas. Dessa samlade kunskaper har ökat intresset för forskning i området, som kan bygga vidare på det material som insamlats inom ramen för projektet. Inom projektet har nya metoder för

kartläggning testats, vars användning spridits till en rad aktörer. Projektet har även inneburit goda möjligheter att öka det lokala samarbetet med exempelvis markägare, vilket är avgörande för implementeringen av fungerande skyddsmekanismer.

NP-balans – växtbehovsanpassade gödselmedel från biogasanläggningar

Syftet med projektet var att tillföra kunskap och kompetens att förädla och använda den rötrest som uppstår i samband med framställning av biogas i biogasanläggningar inom Botnia-Atlantica regionen. Projektets huvudsakliga mål var att identifiera och testa metoder för att styra och optimera näringsbalansen mellan fosfor och kväve i rötresten och utvärdera effekterna av användning av rötrest som näringskälla i jord- och skogsbruk. Ett annat mål var att sprida information om hur ersättningen av mineralgödselmedel med biogödsel på sikt kan bidra till att minska eutrofieringen i vattendrag, sjöar och kustområden. Under projekttiden har två metoder utarbetats genom svenskt-finskt samarbete: en metod för optimering av näringsbalansen i rötrest och en metod för säker användning av balanserad biogödsel inom jordbruk och skogsbruk. Resultaten ger underlag för rådgivning om hur biogödsel ska användas med maximerad nytta och minimerade risker. Det framtagna kunskapsunderlaget påvisar dessutom att skogsgödsling med bionäring kan innebära mer än fördubblad tillväxt under en tioårsperiod i trädens livscykel samt markant ökad upptagning och bindning av koldioxid.

Midway Alignment Botnia-Atlantica I & II (MABA I & II)

Projektet syftade till att bidra till framtida infrastruktursatsningar i Kvarken-regionen för att trygga det öst-västliga transportstråket på lång sikt. Detta gjordes genom framtagande av underlag för myndighets- och finansieringsbeslut, framförallt anpassade till lokalt och nationellt beslutfattande, men i förlängningen också användbart i EU-sammanhang. Bland aktiviteterna som genomförts kan räknas utredningar av Kvarken-hamnarnas TEN-T-statur och Core-kopplingar; nuläges- och resursanalyser; analyser av färjedesign och -kapacitet; framtagande av upphandlingsunderlag för hamn- och terminalområden; samt utredning av olika finansieringsalternativ. Dessutom har kunskaps- och informations-spridning skett genom mötes- och seminariedeltagande på nationell och EU-nivå. Sammanfattningsvis har beslutsunderlagen som tagits fram genom projektet kommit att spela en avgörande roll för den nya färjetrafiken över Kvarken.

E12 Atlantica BA3NET och E12 Atlantica Transport

De två projekten har tillsammans kartlagt, jämfört och analyserat de nationella planerings- och prioriteringsprocesserna för infrastruktur i Norge, Sverige och Finland. Kunskap och en kunskapsinfrastruktur mellan universitet, näringslivet,

trafikmyndigheterna och offentliga aktörer på transportområdet i Botnia-Atlantica-regionen har tagits fram till stöd för långsiktig och strategisk planering av regionens interna transportsystem. Fokuspunkten har varit att identifiera om och i så fall hur nationellt fokuserade planeringsprocesser utgör hinder för utbyten över nationsgränserna. Konkret har detta till exempel inneburit att kunskaperna om de kalkylmetoder som används på nationell nivå för analys av investeringar och åtgärder i BA-regionens transport- och logistiksystem har ökat och jämförts. Motiv och förutsättningar för uppbyggnaden av regionala gränsöverskridande godsdata-baser har också sonderats. Resultaten har sammanställts och kommunicerats till transportmyndigheterna i samtliga tre länder.

AnimalSense

I projektet *Animal Sense* byggde samarbetet på existerande kontakter mellan svenska, norska och finska teknikforskare, jordbruksforskare och näringslivsorganisationer med kompletterande kompetenser inom renskötsel och teknik. Projektparterna såg den gemensamma potentialen i att kombinera teknik och forskning, jordbruk och djur. Tre delprojekt har genomförts i syfte att 1) minska överkörningarna av ren på väg genom tillämpning av ny teknik, 2) att med hjälp av innovativa verktyg positionera och mäta aktivitet för djur i stallmiljö samt 3) att testa ett system för datainsamling från betesdjur. Genom projektet har ett intersektoriellt nätverk skapats, som är levande än idag och till vilket flera näringslivsaktörer har anslutit sig även efter projektets avslut.

WindCoE

Mycket av projektets innehåll handlade om forskning relaterad till vindenergifrågor – till exempel har dess åtaganden bistått vindenergiindustrin under utveckling bland annat genom att påvisa hur VR-teknik kan införlivas i processen med bedömning från allmänheten och urval. Projektets övergripande mål var däremot att skapa ett hållbart kompetenscenter, som sammanför industri, akademi, samhällsaktörer och myndigheter till en plattform som möjliggör en mer konstruktiv diskussion om vindenergi i länderna Norge, Finland och Sverige. Kompetenscentret har efter projektavslutet formaliserats i form av en förening vid namn Nordic Forum for Wind Energy Research (NFWER). Föreningen ämnar fortsätta växa genom att attrahera forskare och näringslivsaktörer med ändamålet att driva på den hållbara utvecklingen av vindenergi i Skandinavien. Inte minst verkar föreningen för att förbättra förutsättningarna för en konstruktiv samhällsdebatt kring vindkraft, som positivt kan stimulera utvecklingen av vindenergiindustrin i regionen.

Industry Nordic

Genom att undersöka olika produkters marknadspotential och optimera nya produktionsmetoder ville projektet öka användningen, förädlingen och försäljningen av lokala svenska och finska råvaror. Projektet utvecklade och testade flera produktionsmetoder inom bärförädling³ som kan ge snabbare och billigare resultat för företagen och följaktligen innebära konkurrensfördelar vid industriell produktion. Projektet lyckades involvera företag tidigt i genomförandet. Det fanns ett stort intresse på grund av att målsättningar samt aktiviteter inom projektet upplevdes som relevanta för målgruppen. Ingen metod hade dock kommersialiserats vid projektets slut – för ytterligare kommersialisering krävs förbättrad teknikoptimering och investeringar från företagens sida. Projektet har framförallt genererat nya kontakter, ny information och mer kunskap om råvaror och produkter som ger företag en starkare grund att stå på.

BioRaff Botnia

Projektet hade som mål att forska fram nya hållbara, innovativa produkter, processer och tjänster för att stärka konkurrenskraften hos företag inom bioraffinaderiområdet. Av åtta produkt- eller processprototyper som demonstrerades under projektperioden bedöms tre kunna kommersialiseras inom en femårsperiod. Enligt projektorganisationens bedömning finns förutsättningar att etablera och driftsätta två fullskaliga industriella anläggningar och två nya värdekedjor inom en tioårsperiod. Resultaten fortskred dock inte så långt att det blev relevant att använda företagsinkubatorerna Åkroken (Bizmaker) och Uminova Science Park, vilket var den ursprungliga ambitionen. Projektet har genererat ett antal forskningsrapporter samt har systematiskt dokumenterat genomslaget i media och digitalt. En populärvetenskaplig rapport har sammanställts för spridning till målgruppen. Forskningsresultaten har sammanställts i en slutrapport för spridning via hemsidor och sociala medier. Ett oväntat utfall, enligt projektledaren, var att lyckade resultat inom projektet ledde till att stora företag gick med i ett fortsättningsprojekt.

Nordic Telemedicine Center

Projektet syftade till att stimulera implementering av telemedicinska lösningar i Finland och Sverige. Under projektiden byggdes en infrastruktur bestående av fyra fysiska rum och en webbportal med exempel och tjänster. Tjänsterna piloterades som en del av projektet och utgörs av demonstration, inspiration och tester, informell utbildning,

---

³ Exempel på metoder inom bärförädling: Mikrovågshydrolys med miljövänliga lösningsmedel för extraktion av antocyanidiner från blåbär; cyklontorkning för blåbärspresskaka, som ger snabb torkning och minimala förluster av värme och anthocyanin; björksav som karaktäriseras med hjälp av NIR, ICP och kompositionell dataanalys för mineraler och sockrar.

akademisk utbildning och utställningsrum. Som ett resultat av positiv feedback från intressenter är det sannolikt att centret kommer att fortsätta underhållas. Webbplatsen fortsätter att uppdatera med för anknutna aktörer relevant innehåll. Projektet avslutades med en välbesökt konferens (Digitalis) med utställning av prototyper och demoproducter, som beskådades av över 300 personer från akademin, sjukvården, näringslivet, landsting, med flera. Vid projektets avslut skickades en enkät ut till deltagande företag, av vilka en betydande andel är nöjda med samarbetet och säger sig vara villiga att betala för Nordic Telemedicine Centers tjänster.

Cleanteach Kvarnen

Projektet har haft som mål att genom gränsöverskridande samarbete mellan aktörer i Sverige och Finland stärka förutsättningarna för små och medelstora miljöteknikföretag att göra affärer på regionala, nationella och internationella marknader. Projektet involverade fler än 150 företag och utvecklade fyra verktyg som stöttade företagen i deras samarbete. Det första verktyget är en företagskatalog som presenterar totalt 200 företag, testmiljöer, större investeringar och samarbetspartners. Katalogen fyllde en viktig funktion i kontaktskapandet med företag. Det andra är matchmaking, då projektorganisationen vid tre tillfällen ordnade sammanlagt 100 unika affärsmöten mellan företag. Det tredje är advisory board-möten eller företagsmottagningar, under vilka projektmedarbetare från Vasa träffat företag i Västerbotten/Örnsköldsvik och vice versa för att ge konkret rådgivning till företagen gällande deras arbete att utveckla nya affärskontakter på andra sidan Kvarnen. Det fjärde verktyget innebär stöd till att öka företagets export till nya marknader både i Norden och i resten av världen genom export- och mässresor och internationellt nätverksbyggande. Samtliga fyra verktyg har varit framgångsrika.

Spotlight High-Low Coast

Syftet med projektet, som bedrevs av svenska och finska aktörer, var att med utgångspunkt i hållbarhet, internationalisering och värdskap ta fram produktpaket som främjar hållbar turism i det gemensamma världs naturarvet Höga Kusten – Kvarnens Skärgård. Spotlight High-Low Coast tog fram tio produktpaket för att stimulera hållbar besöksnäring i regionen samt marknadsföringsmaterial som ska göra området mer känt och attraktivt för besökare. Projektets roll var att initiera modeller för paketeringar, som kunde användas av företag för att ta fram marknadsfärdiga resepaket. Samtliga resepaket har hållbarhet i fokus. Lärdomar, kunskapsuppbyggnad, nätverk och kontakter lyfts fram som de främsta resultaten: kunskap om hur man bäst samarbetar över gränserna när man ska sälja resepaket (här har man också lärt sig vilka hinder som finns i vägen, bland annat praktiska frågor kring olika moms-regler), kunskap om hur den här typen av projekt skall ledas och förvaltas (bland annat har detta projekt fortsatt i form av ett nytt projekt som utvecklar

och utvidgar lärdomarna). Generellt har projektet bidragit till kunskapsuppbyggnad kring besöksnäringen i området. Parterna som ingick kom varandra närmare och har insett fördelen att synas tillsammans. Exempelvis har marknadsföringssatsningar genomförts i tyskspråkiga regioner, där Norden betraktas som ett resmål och inte som skilda länder. Fler affärskontakter har etablerats som en följd av projektet.

SeaGIS 2.0

Projektet hade som mål att stödja regionen med att ta fram gemensamma underlag, utvärderingar och metoder med avseende på kust- och havsförvaltning samt implementering av EU:s havsplaneringsdirektiv. Projektet skapade gemensamma kartunderlag, exempelvis över viktiga undervattensbiotoper och NATURA 2000-naturtyper, som möjliggör analys av känsliga naturområden. Dessutom utvecklades en metod för en mer samordnad vattenförvaltning. Genom analys av regionernas åtgärder har nya rekommendationer inför kommande vattenförvaltningsperiod tagits fram. Dessa har publicerats i ett antal rapporter, bland annat i publikationen *Vems hav, vems vilja?* som sammanfattar problembeskrivningar och rekommendationer kring deltagandeaspekten inom kust- och havsplanering. Projektet har dessutom skapat nätverk och fört samman intressenter. Ett viktigt resultat är kunskapsuppbyggnad kring ekosystemtjänster i Kvarken och norra Bottenhavet samt att information och data som annars skulle finnas utspritt hos olika aktörer har sammanförts för att underlätta kommande havsplanering. Kännedom och kunskap om den öppna karttjänsten som vidareutvecklats inom ramen för projektet har spridits via möten, seminarier och workshops. Till exempel kan kommunerna använda sig av den rapport kring oljebekämpningsberedskap som projektet tagit fram.

VIMLA

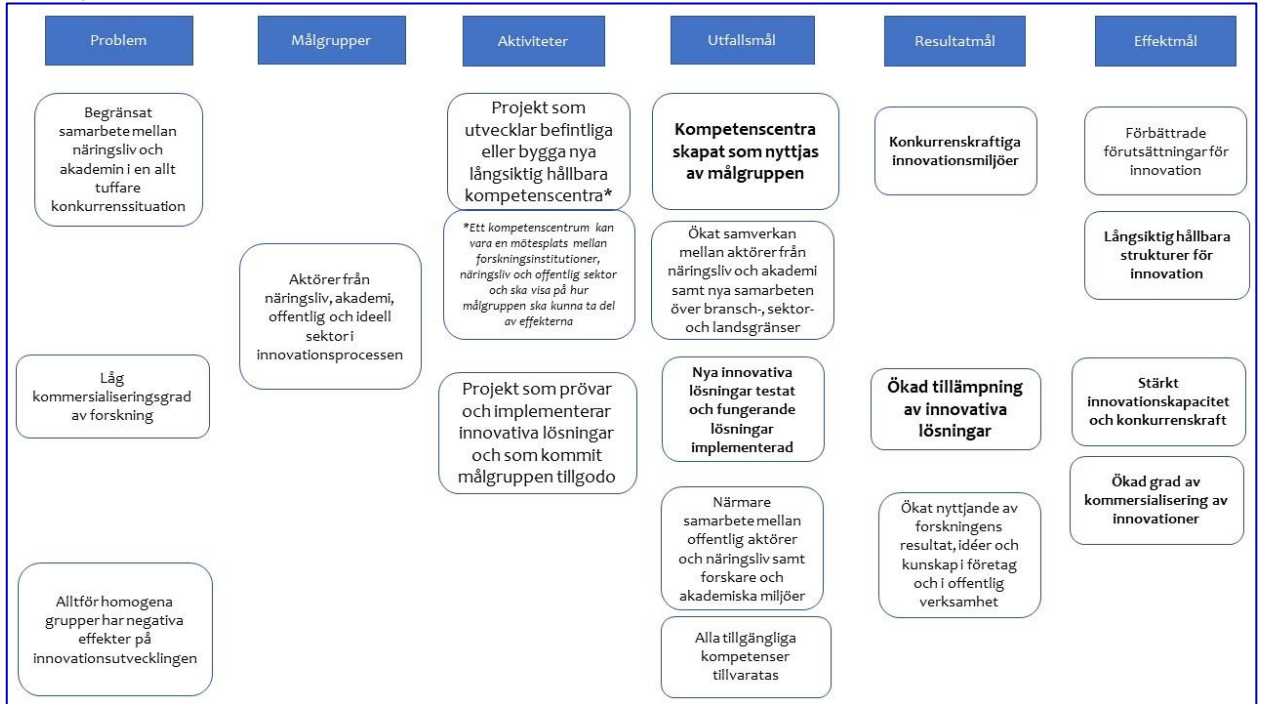
Genom projektet har kunskap och metoder som myndigheter och konsulter kan använda som beslutsunderlag vid förvaltning och skydd av området tagits fram. Dessa kan även användas vid kommunikation av ekosystemtjänster för allmänheten. Aktiviteter anordnades inom fyra tematiska områden: 1) ”vatten i balans”, för stabilare flöden och mindre belastning nedströms i vattendrag; 2) ”surt möter sött och salt”, för ökad kunskap och medvetenhet om sura sulfatjordar och mindre effekter på vattendragen från sura sulfatjordar; 3) ”vatten och människan”, syfte att skapa större medvetenhet om vattenbaserade ekosystemtjänster och vad som påverkar dessa; och 4) ”kommunikationsutveckling”, för ökad kompetens att kommunicera svåra begrepp på ett effektivt och målgruppsanpassat sätt. Kunskapsdelning genom workshops, seminarier, möten samt dialog med målgrupper var viktiga delar av projektet.

Renovation Center

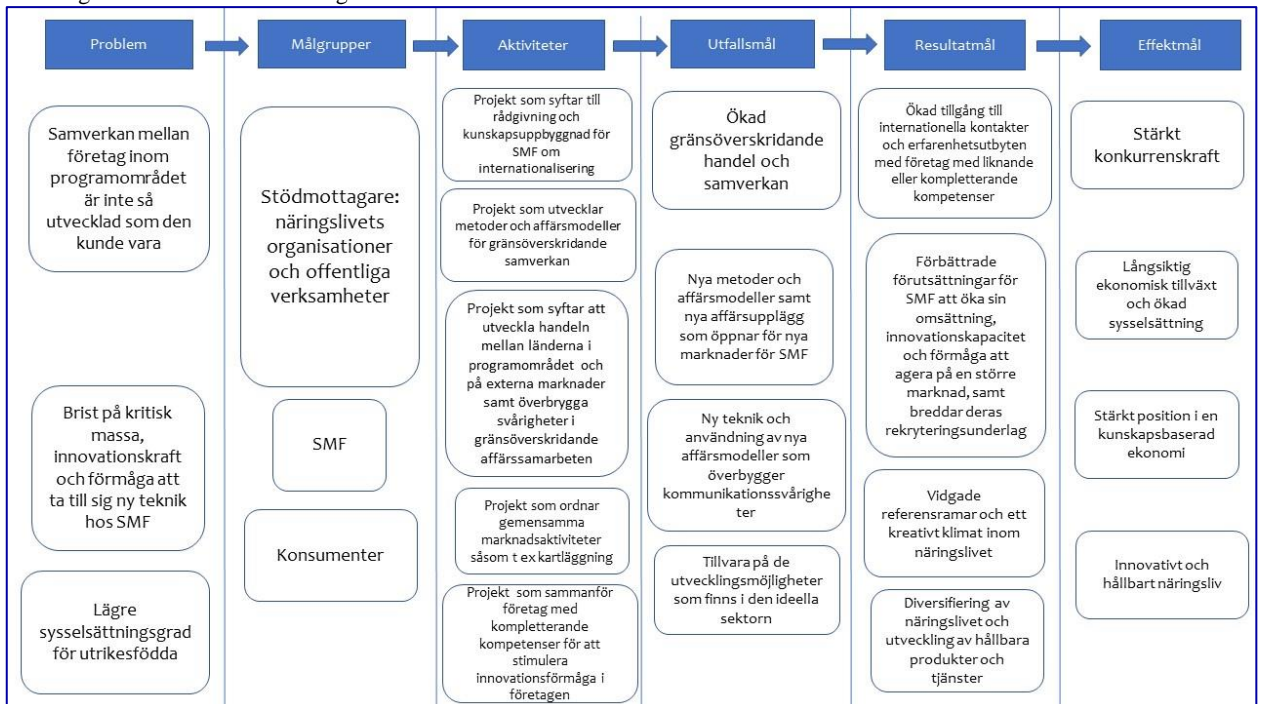
Projektet undersökte och skapade förutsättningar för ett nordiskt renoveringscentrum och dess organisation genom att samla ett internationellt nätverk av experter på hållbar renovering i Finland, Sverige och Norge. En digital plattform utvecklades som en del av projektet, men färdigställdes inte inom projekttiden. Plattformen innehåller exempel på renoveringsfall, rådgivning och aktiviteter kring renovering. Tanken var att utveckla en kommunikationskanal mellan de nationella insatserna för spridning av kunskap, metoder och kontakter. Det råder dock oklarheter kring det långsiktiga ägarskapet av plattformen samt kring tillgången till finansiering för att underhålla den. Projektet tog vidare fram konceptet Nordic Renovation Day - en temadag om renovering, som genomfördes inom projekttiden och som fortsätter att anordnas på årlig basis genom samarbete mellan olika parter. På Nordic Renovation Day träffas aktörer från flera länder och branscher, tillhörande näringslivet, akademin och offentlig sektor, för att ta del av ny teknik och lyckade renoveringsfall.

Bilaga 2: Insatslogiker för programmets insatsområden

Insatslogik för insatsområde Innovation

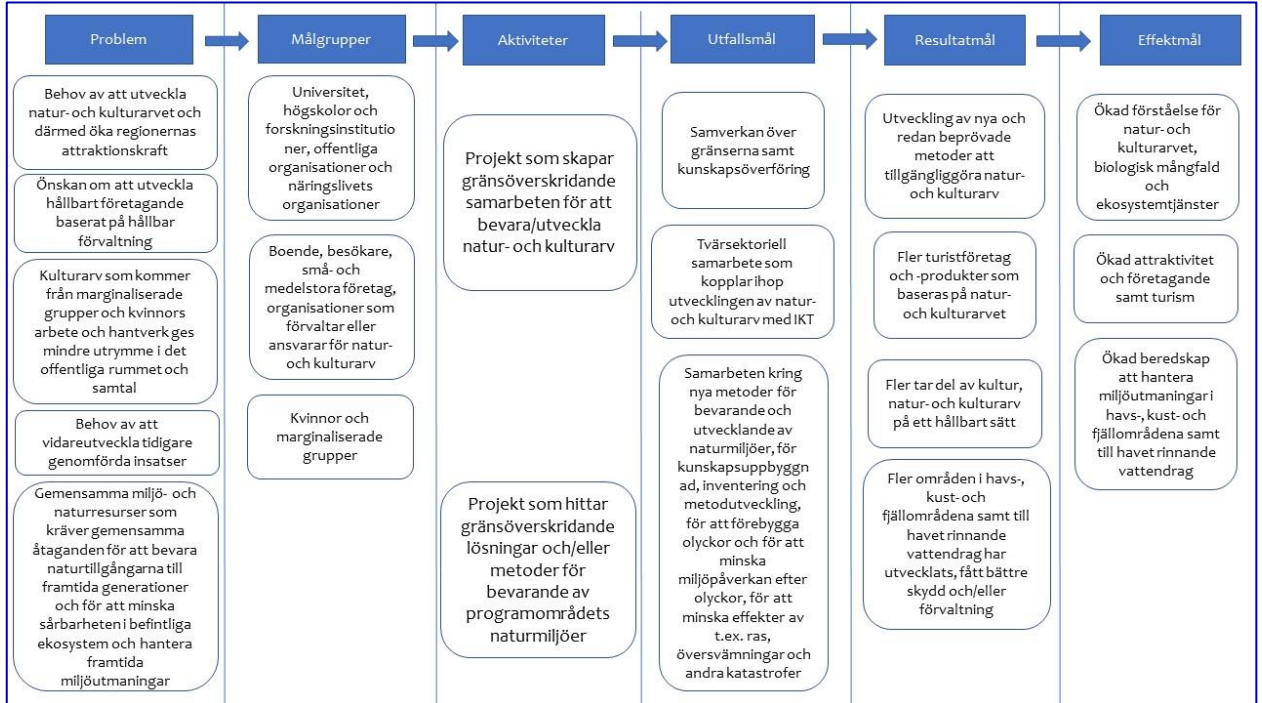

Insatslogik för insatsområde Näringsliv

Insatslogik för insatsområde Miljö

Insatslogik för insatsområde transport

